

BØRNE

TEATER

AVISEN

NR. 61 DECEMBER 1987

Til adressepatryk

BØRNE**TEATER****AVISEN**

NR. 61 DECEMBER 1987

ISSN 0900-0291

Børneteateravisen udsendes af Teatercentrum i Danmark Frederiksborggade 20, 3. 1360 København K. Tlf. 01 15 69 00

Ansvarshavende redaktør:

Carsten P. Jensen
Carstengade 19
1770 København V
Tlf. 01 31 53 69

Børneteateravisen udsendes fire gange årligt til alle interesserede. Private abonnenter betaler 50 kr. årligt. Bestilling og afbestilling af abonnement foretages skriftligt til Børneteateravisen/Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring, udeblevne numre eller lignende rettes i første omgang til det lokale postkontor. Børneteateravisen/Teatercentrum orienteres af Avispostkontoret om den nye adresse. Kontakt kun Børneteateravisen/Teatercentrum ved fortsat fejllevering eller ikke ændret adresse.

Børneteaterbrochuren — en rød bog i A5-format — udkommer i forbindelse med Børneteaterfestivalen i april måned. Den sendes ligesom Børneteateravisen til alle daginstitutioner, skoler og andre, der er potentielle aftagere af børneteater. Hvis du er vant til at få Børneteateravisen, bedes du lægge mærke til, om brochuren osse kommer. Ellers spørg på det lokale postkontor.

Produktion: H. P. Sats, Assens
Trykning: Vestjysk Rotation, Vinderup

Indhold:

Mens vi venter ... på lovrevisionen	s. 2
Kultursponsoreringens mange aspekter	s. 4
Gruppeteaterfestival og seminar i Odense	s. 6
Det kunstneriske teater ..	s. 7
Göran Tunström og Fiolteatret	s. 8
Omkring en brugerdag på Skægspire	s. 9
Tre tilbud til børneteaterbrugere	s. 10
En snak med UBOT	s. 10
Ikke mere gøgl og trylleri i Den røde Brochure	s. 12
Hjul året rundt	s. 13
Teoretiske overvejelser omkring børneteater	s. 15
Nyt fra ASSITEJ og rapport fra finsk festival ..	s. 16
Repertoirenyt	s. 17
Små Scener	s. 19

Dead-line for stof til næste nummer af Børneteateravisen er 20. januar.

Næste nummer udkommer i begyndelsen af februar.

Forsiden: »Løsesum 214,24« med Ole Olsen og Anni Bjørn fra børneteateret Skægspire.

Mens vi venter ...

Teaterlovrevisionen — den længe ventede og savnede. Lidt om det, der allerede er røbet. Lidt gætværk og spekulationer.

Af BIBA SCHWOON

Teaterfolket venter. Lovrevisionsudvalgets betænkning lader vente på sig.

Er der nu nogen grund til at lave vrøvl over, at folk gør deres arbejde godt og grundigt? Nej, i og for sig ikke. Der er bare det problem, at så mange dele af teaterlivet har det skidt i venteposition, og at der intet positivt sker, mens vi venter.

Et andet problem er, at møde på møde her i efteråret har været tilrettelagt med lovrevisionen som hovedemne. Møderne er blevet afholdt, men har manglet deres væsentligste begrundelse. I stedet for betænkningen har vi faet — fine — indlæg fra (ofte) teaterrådsformand og medlem af lovrevisionsudvalget Bjørn Lense-Møller om det, udvalgets medlemmer så nogenlunde var blevet enige om på tidspunktet for mødets afholdelse.

God orientering. Men teaterfolket er blevet frataget muligheden for reel debat om betænkningen. Møderne kommer ikke igen. Næste runde blir forbeholdt organisationers og enkeltpersoners enegang til Folketingets kulturudvalg, til ministeren. Og vi kan hængive os til den offentlige mediedebat, som ikke kan undværes, men som har et anderledes træt tempo og ofte mangler den direkte respons.

Hva' ved vi? Hva' får vi?

Børneteateravisens læsere vil først og fremmest være interesseret i børneteaterets vilkår i den kommende teaterlov. Den samme hovedinteresse skal lovrevisionsudvalget ikke have. Børneteaterfolket har ikke engang haft grund

til at forvente deres sag forfægtet i udvalget med den ildhu det gir at have sit daglige arbejde i børneteateret. Sadanne personer fandt Mimi Stilling Jakobsen som kulturminister ikke egnede til at være medlemmer, da hun nedsatte teaterlovrevisionsudvalget.

Taknemmeligheden må samles om de medlemmer af udvalget, som har påtaget sig at være advokater for bedre vilkår til dansk teater for børn. Men tilfredse lover vi ikke at være, selv om der kommer til at stå gode hensigtserklæringer i betænkningen.

Vi ved nemlig allerede, at børneteateret ikke vil få tildelt sin bestemte andel af teaterbevillingerne. Det vil ikke stå skrevet, at når børn udgør så og så stor en del af den danske befolkning, skal de have samme procentvis andel af teaterbevillingerne — som minimum.

Udvalget begrunder denne manglende »kvote« til børneteater med ønsket om at undgå base i den nye teaterlov. Dem er der så mange af i den nugældende.

Men underligt nok er det — så

vidt vi forstår — kun på et meget begrænset område, der ikke skal findes base. Nemlig på den del af teaterloven, der rummer de såkaldt frie midler, dem der ikke på forhånd findes meget faste rammer for, men som Teaterrådet beslutter eller indstiller til beslutning om.

De store base som Det kongelige Teater (der nu skal ind under teaterloven), landsdelsscenerne og Det rejsende Landsteater skal bevare deres faste rettighedsrammer. Ingen har fortalt os andet.

Den store ændring i bevillingsfordelingen blir den, at staten i fremtiden skal støtte produktion, mens amter og kommuner skal stå for økonomien i distributionen.

Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater og Det rejsende Landsteater lægges sammen og styres ikke længere af politisk dominerede styrelser. Teaterrådet skal i stedet bevilge pengene. Det blir således Teaterrådets opgave at sørge for, at børneteateret får, hvad der tilkommer det og børnene.

Lovrevisionsudvalget og det nuværende Teaterråd kan efter si-

gende ikke forestille sig en teaterlov uden kraftig stimulering af teater for børn og unge. Men det skal altså komme an på denne velvilje og ikke til enhver tid bevilgede rettigheder.

Forbedringer på samme økonomiske grundlag?

Det er lovrevisionsudvalgets opgave at revidere den samlede teaterlov, indlemme Det kongelige Teater og se særligt på uddannelsesområdet. Men den nye lov må ikke koste flere penge!

Den forudsætning har udvalget dog ikke valgt at regne med. Det økonomiske niveau for udvalgets revisionsforslag kender vi imidlertid endnu ikke.

Dog ved vi, at man har analyseret de begrænsninger, som den nugældende teaterlov medfører. Og Lense-Møller har ladet forstå, at man med lovrevisionsbetænkningen ønsker at afskaffe i hvert fald nogle af disse begrænsninger.

Feks. de bevillingsmæssige, som for øjeblikket giver et ufrit repertoirevalg med — bl.a. — et begræn-

drage til presset på bevillingerne til nybyggeri.

Udvalget mener imidlertid, at det lokalpolitiske system må tage initiativ til nye teaterbygninger. Der mangler i meget høj grad fleksible scener, både som nybyggeri og som renovering af allerede eksisterende bygninger.

Distribution

Når staten overtager produktions-tilskuddene fuldt ud, skal forestillingspriserne blive rimeligere og derved forbedre — bl.a. — teaterforeningernes muligheder for at købe forestillinger til deres publikum. Man forventer og ønsker et bredere og friere forestillingsvalg og håber på kommunal og amtskommunal velvilje, når der skal bevilges støtte til distributionen af de statsstøttede forestillinger.

Refusion bevares

Heldigvis har udvalget *ikke* tænkt sig at foreslå de 50% statsrefusion på amters og kommuners køb af børneteater afskaffet. De betragtes af alle som en væsentligt motiverende hjælp til institutioners og skolers muligheder for at opnå den lokale støtte til køb af børneteaterforestillinger.

Egnsteatre

De egnsteatre, der findes i dag, er for størstedelen placeret i eller tæt ved landsdelsscenebyer.

Centraliseringen vil formodentlig blive stimuleret i den nye lov ved højere refusion til teatret, der placerer sig uden for storbyområderne — dog for en begrænset periode. Det forudsættes, at et egnsteater er professionelt og at det kan godkendes af Teaterrådet som sådant. Det vil sige, at en kommune ikke kan nøjes med en huslejebevilling til et »egnsteater« og hente statsrefusion hjem på det beløb.

Den nugældende lov forpligter et egnsteater til at spille børneteater. Den forpligtelse vil blive ophævet.

Lutter gode hensigter for 90'ernes teater

Det er sikkert fremgået, at vi har fået løftet sløret for tendenserne i lovrevisionsudvalgets betænkning, men at vi reelt ikke ved noget særligt.

Lense-Møller har givet udtryk for en række gode hensigter, der vist nok kan betragtes som både hans og udvalgets, men vi ved i skrivende stund intet om de økonomiske realiteter og de skrevne ord, der skal gøre hensigterne reelle.

Ønsket om opbrud og bevægelse er vigtigt for alle implicerede parter. Ønsket om at teater skal være helheder og om at investere i personer og ideer snarere end i huse og gruppenavne ikke mindre vigtigt — forudsat man undlader at give *alle* »frie« midler til enkeltprojekter med personer samlet til lejligheden for en sæson ad gangen.

De teatre og grupper, der skal have lov til at eksistere i længere tid, vil få sikkerhed for bevilling i en treårig periode og få rimeligt varsel før en evt. »nedbygning«.

Det lokalpolitiske systems indflydelse på produktionen (i politisk dominerede styrelser) må dæmpes. For øjeblikket kan et amt f.eks. melde sig ud af Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT), hvis politikerne har hørt rygter om børneteaterforestillinger, som de ikke mener at kunne li'. § 16 a (RBOT-paragraffen) forlanger ikke obligatorisk deltagelse af alle amter.

Brugerrepræsentation i styrel-

ser kan have dæmpende indflydelse på teatres dristighed. Kan den afskaffes?

Teaterledernes position overvejes på baggrund af det ofte fremførte ønske om åremålsansættelser og større offentlighed omkring selve ansættelsen.

Udvalget finder det vigtigt at støtte enkeltprojekter. Og bevarer fortsat amatørteatret i teaterloven.

Hva' har vi? Og hva' ville vi gerne ha'?

Vi — det vil sige børneteater og opsøgende teater — har ca. 60-70 mio. kr. alt inklusive. Vi spiller langt de fleste forestillinger for de fleste publikummer, men har en relativt lille del af de samlede teaterbevillinger, ca. 10-15%.

Vi har store problemer med at få tilskuddene til at række til helårsteatergrupper, og har problemer med økonomien, når vi vil ansætte udefra kommende instruktører, scenografer, dramatikere m.fl. Så godt som alle teatergrupper, støttede som ustøttede, lider under et produktionspres, som selvfølgelig osse har indvirkning på den kunstneriske kvalitet.

Børneteatret har ikke ønsket sig luksusforhold, blot bevillinger til overenskomstmæssige lønninger til de professionelt arbejdende. Og mulighed for uddannelse og efteruddannelse til områdets teaterfolk.

Gratis teater for alle børn i Danmark

Det største ønske har imidlertid bestået uændret fra begyndelsen af 70'erne: gratis teater for alle børn i Danmark, f.eks. til en begyndelse to forestillinger om året pr. barn. Et tilbud på linie med den gratis folkeskole, de gratis folkebiblioteker — og måske i fremtiden osse de gratis daginstitutioner.

Børneteatersammenslutningens og Foreningen af Små Teatres forslag til lovrevision står beskrevet i Børneteateravisen nr. 57, marts 1987. Det er formuleret ud fra ideelle betragtninger, men vil kunne gennemføres på lavere niveau.

Men som nævnt allerede i indledningen har udvalget ikke varslet epokegørende forbedringer på børneteaterområdet.

Det er, set fra et børneteatersynspunkt, i høj grad problematisk, at der hverken er udsigt til egentlig omprioritering af midlerne på teaterloven — eller udsigt til så mange flere midler, at børns andel kan fastsættes til minimum 25% af de samlede bevillinger.

Der skal ikke lyde klagesange over, at ingen længere skal *forpligtes* til at spille børneteater. Vi tror mere på lysten og det frie valg af repertoire.

Men vi vil allerede nu bryde ud i klage over, at børn osse på dette område fortsat skal prioriteres lavere allerede på forslagsstadiet.

Hvordan vil det så ikke gå, når politikerne kommer til med de barskeste økonomiske overvejelser.

Så vil der kun være tilbage at håbe på en retablering af det såkaldt »alternative« flertal i Folketinget. Og på at det som minimum vil bakke op om SF's ønske — som udtrykt af Ingerlise Koefoed i BTA nr. 60/1987 — om at »25% af midlerne gik til børneteater, at teaterfolket fik større sikkerhed og bedre uddannelsesmuligheder, at eksperimenter blev støttet særligt, at der blev åbnet for et stærkt samarbejde mellem skuespillere, forfattere, andre scenearbejdere og børnepublikummet, og at hver kommune skulle tilbyde et fast antal forestillinger pr. barn årligt.«

De ti bud

Dagbladet BTs teaterskribent, *Mogens Garde*, er en usædvanlig mand. Ikke nok med, at han skriver om teater. Han skriver også om såvel børneteater, som refererer om faglige og fagpolitiske diskussioner på området! Samtidig har han benyttet lejligheden til at fylde 70 år og i den anledning udsende en bog med titlen »Teaterstøvet dryser — værsgo' og skyl«.

Via Teaterbladet bringes følgende passage om teatrets ti bud:

1. Første bud er så selvfølgelig, at jeg skammer mig over at markedsføre det. Kulturstøtten kan ikke fortsat blive udbetalt i småpenge.
2. En kanonade af konkurrence fra TV-kanaler, satellitprogrammer, video og computer-underholdning vil bombardere teatret. Det må leve på helt egne betingelser: Udsøgte kvalitetsforestillinger, klassikere i nytænkning, eksperimenter og totalteater, bygget til de pågældende rum.
3. Staten skal sikre teaterbygningerne og iøvrigt holde fingrene væk fra al kunstnerisk indblanding.
4. Egnsteatermodellen og opsøgende teater må brede sig som en morgenrøde over landet. Kommunerne går i spidsen med halv støtte til staten.

Omkring fondslovgivning

Det lykkedes i sidste nummer BTA at berette om en kærkommen lovændring omkring selvejende institutioner. Den har desværre endnu ikke fundet sted. Så den famøse lov om 300.000 i kapitalssikkerhed er altså *ikke* ændret. Selvom det også har stået i andre medier.

BTS-formanden Anette Sørensen meddeler fra fronten:

Omkring nytår regner man både i Kulturministeriet og i Industriministeriet med at være klar med en dispensation for *offentligt støttede* teatre. Der vil blive stillet krav om godkendte bestyrelser (Kulturministeriet skal godkende person-sammensætningen i bestyrelser-

5. Kravet er professionalisme. Jeg har respekt for amatører, når de holder sig til deres grænseområde: Hobbymarkedet. Jeg foretrækker fortsat at blive opereret af en kirurg fremfor en slagter.
6. Den storkøbenhavnske Landsdelsscene sættes på efterløn med hastigt efterfølgende folkepensionering. ARTE fortsætter som anonym, energisk formidler med rabat, langt mere valgfrihed og uden belastende pakkeløsninger.
7. Det rene morskabsteater må klare sig selv, når staten nu har valgt rollen som fedtegreve.
8. For at komme ud af det herskende teaterrod i København må hvert teater skabe sit eget ansigt. Det nye Teater ville eksempelvis blive en guldgrube som musical- og operetteater.
9. Ethvert større teater har pligt til at etablere en intimscene og engagere en husdramatiker, der kan lære håndværket på stedet.
10. Dialogen ligger for døden. Vi snakker ikke sammen. Lad os smøre de forkølede, fremmedgjorte smil af læberne, når vi mødes, udøvere som bedømmere. Vi arbejder jo på det samme: Teatrets *fremtid*.

set antal medvirkende personer. Som betinger et produktionsræs for at skaffe tilstrækkeligt høje egenindtægter. Som betyder, at meget få teatre kan fastholde ensembler eller faste grupper i helårseengagement.

Manglende bevillinger er desuden med til at bremse den teatertechniske udvikling med den konsekvens, at mediet ikke blir konkurrencedygtigt i forhold til andre medier.

Manglende bevillinger har bremset udvikling og udbygning af uddannelsesområdet. F.eks. mangler der helt grunduddannelsesmuligheder for teknikere, dramatikere og »moderne« dansere. Og efteruddannelsesstilbuddene er katastrofalt små for alle grene af teaterlivet.

Bygningsmæssige begrænsninger

Statens Teaterskole vil imidlertid ikke kunne udvide sine uddannelsesstilbud uden andre bygningsmæssige rammer og vil derved bi-

ne!), godkendte budgetter og reviderede regnskaber. Det skulle træde i kraft pr. 1. januar 1988. For nye initiativer og ustøttede teatre regner man med efter nytår at gå igang med dispensationsmuligheder. Der ligger allerede nu forslag om, at institutioner med en »mindre omsætning« (fortolkning ca. 160.000 kr. pr. år) kan få dispensation.

Velunderrettet kilde i Kulturministeriet oplyser, at de straks vil udsende forståelig information, når papiret ligger der. »Men vi har også svært ved at forstå al den jura,« slutter kilden.

Danmarks Teaterforeningers seminar

Danmarks Teaterforeningers årlige seminar blev afholdt i Aalborg fra 13.-15. november med deltagelse af over 300 personer. Hovedtemaet var landsdelsscenerne og (den forsinkede) teaterlovsrevision. Det sidste punkt betød bl.a. henholdende indlæg fra kulturminister *H. P. Clausen* og teaterrådsformand *Bjørn Lense-Møller*, der ved denne lejlighed skulle »løfte sløret« for hovedlinier og ideer i lovrevisionsforslaget for femte eller sjette gang i dette efterår. Offentligt altså.

Derudover fik deltagerne fornøjelsen af indlæg fra bl.a. Sejer Andersen fra Hvidovre Teater,

Meir Feigenberg m.fl. Samt rig lejlighed til at diskutere i grupper, i plenum — og med hinanden.

På DT's seminar blev også uddelt en pris for Årets Turnéforestilling, valgt af de 94 teaterforeninger. Den gik i år til Det Danske Teaters forestilling »En tilfældig anarkists hændelige død«.

Desuden vedtog man at sætte igang med udgivelsen af et nyt, bredt favnende teaterblad i DT-regi. Planerne sigter mod en udgivelsesfrekvens på to gange årligt, efter at et større anlagt projekt har måttet skrinlægges pga. manglende interesse blandt potentielle annoncører.

Nordisk børneteaterfestival

I tilknytning til Odense bys 1000 års jubilæum arrangerer Dansk ASSITEJ »Nordisk og international børneteaterfestival« fra 15.-22. maj 1988. I forbindelse med festivalen afholdes et nordisk og internationalt seminar (tolket) omkring ASSITEJs kunstneriske tema for periode 1987-90: På hvilken måde kan teater for børn og unge bidrage til udviklingen af personlig, kulturel og etnisk identitet.

Udover festival og seminar vil der være mulighed for at deltage i forskellige særarrangementer, såsom natcafé, skoleforestillinger, byture mm.

Alle teaterinteresserede forven-

tes at myldre til. Man kan købe en samlet »deltagerpakke« til 3.750,- kr., hvilket dækker hotel, mad, seminarafgift og én forestilling pr. dag.

ASSITEJs stort anlagte festival har fået tilskud fra Odense kommune, kulturministeriet og Nordisk Kulturfond.

Desuden har man søgt en lang række fonde og sponsorer. Uden resultat forstås. Det er under indtryk af denne »interesse« for børneteater, man også skal se kultursponsoreringens muligheder.

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til Teatercentrum.

Billigt børneteater

I Danmarks Statistiks nyeste statistiske efterretninger omkring statsstøttede teatre kan man fortsat forvisse sig om, at børneteater er et billigt kulturgode for staten.

De seneste tal for beregning af de offentlige tilskud pr. forestilling og pr. tilskuere stammer fra sæson 84-85.

Børneteaterforestillingerne modtog 7.000 kr. i gennemsnit pr. forestilling og 45 kr. pr. tilskuere, mens flagskibet Det kgl. Teater i gennemsnit modtog 264.000 kr. pr. forestilling og 466 kr. pr. tilskuere.

Statistikkerne fortæller endvidere om, at fra sæson 1980-81 til 1985-86 har Det kgl. Teater og landsdelsscenerne haft et faldende antal tilskuere, mens Det rejsende Landsteater, Det rejsende Børneteater og egnsteatrene har haft stigning i antallet af tilskuere. (Det samlede antal tilskuere har i perioden varieret mellem 2,5 og 2,9 mio. mennesker).

Ovennævnte tal gælder altså alene teatervirksomhed med statsstøtte.

Priser til børneteaterfolk

Günther Mansdotter, skuespiller i dansk børne- og gruppeteater gennem snart mange år — bl.a. i Turnus, Skifteholdet og i Banden — har fået Poeten Poul Sørensens og hustru fru Susanne Sørensens legat på 10.000 kr. for sin indsats for

skuespilkunsten i Danmark.

Nena Stenius, forkvinde for ASSITEJ i Finland, har modtaget den finske stats kulturpris på 19.000 mark for sit arbejde for at tilføre finsk børne- og ungdomsteater internationale strømninger.

Kultursponsorering (2): Hinsidan enhver

Mens politikerne i Danmark skumler og mumler over lovudspil vedrørende kultursponsorering, vender Børneteateravisen blikket mod bl.a. broderlandet Sverige og erfaringerne med privat kulturstøtte dér. Der synes at være lagt op til, at højfinans og finkultur træder en hektisk tango — med reklamebranchen som begejstret klakør.

AF CARSTEN JENSEN

På den svenske *Folkoperan* findes noget, der kaldes »Verdi-rummet«. Det blev sponsoreret af Coca Cola i foråret 87 og bruges som repræsentationslokale for erhvervslivet. Drottningholm-teatret stiller velvilligst et særligt mødeværelse til rådighed for sponsor-, bank- og data-virksomheder. Og i efteråret 86 kunne IBM byde sine forretningsforbindelser på en lettere anretning på *Nationalmuseet*, omgivet af historisk patina.

Det er blot et par eksempler på den opfindsomhed, broderlandets pengestærke virksomheder lægger for dagen, når kulturen skal sponsoreres med en forretningsmæssig rekyl-virkning.

Vareæstetik og finkultur

Tillige med f.eks. Volvo-koncernens otte millioner svenske kroner til Göteborgs symfoniorkester giver det et symptomatisk billede af den stort anlagte kultursponsorering:

- Den er næsten entydigt rettet ind mod områder, man kunne kalde højstatus-kunst eller finkultur.
- Det er vigtigere for kapitalsponsorerne, at kulturobjektet er prestige-tungt end umiddelbart tilgængeligt for en direkte reklameværdi-brug.
- Den synlige goodwill skal være markant og spiller en vigtigere rolle end et eventuelt budskab.
- Kultursponsoreringen kan bruges af erhvervslivet til at udvikle helt nye og smarte forretningskontakter over for udenlandske interesser.

Hvad det sidste punkt angår, synes der at ligge en idé om, at man opnår en forhøjet »livskvalitet« i forretningsmiljøet ved at udskifte de traditionelle og opulente forretningsfrokoster (hvor fradragsretten jo også er for hastigt nedadgående i f.eks. Danmark) med stilige møder blandt nationens kultur-skatte.

Men ellers drejer det sig først og fremmest om at få en sammenkobling mellem (fin)kultur og markedsføring. Det er det, man rent analytisk beskriver som at finkulturen inkorporeres i vareæstetikken og vareæstetikken inkorporeres i finkulturen. Dialektik for pengesække.

Kulturel hegemoni

Hvad angår tilfældet Sverige, kan man se en tydelig tendens til det, den kulturradikale fløj frygter i Danmark. Nemlig at den kapitaltunge kultursponsorering alene tilgår projekter/områder, der ligger i naturlig forlængelse af de værdi-

»Det var dumt og kulturpolitisk tragisk, at idrætten hoppede på limpinden, men fri os for yankiebar-balletter, cocacola-symfonier og naturgasdilettanter.«

Tidl. landstræner Palle Krabbe i Politiken

normer, erhvervslivet hylder.

Derfor vil øget adgang til kultursponsorering over skattebilletten også medføre markante ændringer i kampen om det kulturelle »overherredømme«. Det er næppe nogen hemmelighed, at konservative kulturpolitikere ofte har følt sig løbet over ende af venstrefløjens kulturbastioner. Ikke så meget i kraft af penge, men mængde, udbud — og kvalitet.

Det kan derfor være på sin plads her at gentage kulturminister H. P. Clausens egne udtalelser om, at kultursponsoreringen også kan blive en økonomisk krumtap i kampen for at fremme en samfundsopfattelse, som passer de konservative gemytter. Det er der intet odøst i. Det modsatte synspunkt havde været sensationelt.

Men set fra de kulturradikales side — det vil i dette ærinde bl.a. sige børnekulturen — er det dybt betænkeligt, at kulturkampen kan få et så markant økonomisk politisk udtryk i deres disfavør.

Acceptproblem

En af farerne er det, som socialdemokraten Mogens Lykketoft har kaldt et »accept-problem«. En eventuel magtfuld kultursponsorering kan skabe et alt for gennemkommerialiseret offentligt kulturliv, hvor de populære og prestige-betonede områder vil få penge, mens de mere upåagtede områder (det eksperimentelle, børnekulturen f.eks.) fortsat vil have behov for massiv offentlig støtte. Som skal finansieres via skatteyderpenge, hvilket kan skabe en vis modvilje i dele af befolkningen, som i forvejen finder, at kunst og kultur ikke nødvendigvis bør være en statsopgave. Derfor kan det blive nødvendigt hele tiden at påpege, at med fradragsberettiget kulturstøtte kommer alle til at betale gennem det manglende skatteprovenu.

I ministerens lovforslag ligger en bestemmelse om, at selskaber vil kunne fratrække tre procent af overskuddet ved støtte til kulturen — uden at skulle dokumentere en

sandsynlig reklameværdi af beløbet.

Derudover har kulturministeren nedsat et »uafhængigt nævn« til vejledning af skattemyndighederne i fremtidige vurderingssager. Selvom skattedirektøren offentligt har udtalt, at den vurdering har skattemyndighederne altid selv kunnet klare — ihukommende, at det jo hele tiden har været muligt at fradrage klart reklameværdiorienteret kulturstøtte.

Fravalg

I såvel Sverige som Danmark kan man konstatere, at den indledende forsigtighed over for kultursponsorering nu er kastet overbord. I hvert fald hos den sandsynlige målgruppe for erhvervslivets mulige millioner. Eller som det udtrykkes et sted: Der »pågår istället ett oförblommerat kopulerande« mellem de finkulturelle institutioner og erhvervslivet.

Det fremføres blot energisk fra begge sider, at der ikke er tale om nogen indflydelse på repertoirevalget. Til gengæld kan man måske fremdrage et andet aspekt, nemlig virksomhedernes eventuelle fravalg af andre ting til fordel for fradragsberettiget kulturstøtte.

For 15 år siden bragte Information vedstående tegning af Klaus Albrechtsen: En bryggeriarbejder med en violinbue gennem ørerne! Baggrunden var en undersøgelse, som angiveligt konkluderede, at Carlsbergs sponsorering af det danske musikliv skete på bekostning af arbejdernes hørelse! Fordi en del af virksomhedens indtjening til sponsorbrug måtte frem-

»Kan man få kulturen til at ligge i med pengemagten, så har højrefløjens endelig fået løst det evige problem med, at venstrefløjens sidder på kulturlivet.«

Niels Chr. Sauer i Information

er rimeligt

Kulturstøtte

»CaféTeatret har netop fået nye stole i hele salen af Statoil.«

Firmaet i en husstands-
omdelt reklame

komme ved ikke at foretage de *optimale* arbejdsmiljømæssige foranstaltninger

Nok lidt søgt, men f.eks. faldt Volvos sponsorering af Göteborgs symfoniorkester sammen med et nej til et arbejdspladsbibliotek for de ansatte bilarbejdere i Göteborg.

Den sikre vinder

Det er naturligvis en enstrengt og lidt konstruktiv måde at anskue tingene på, men i et ressourcebegrænset samfund betyder et valg også altid et fravalg. Både hos stat og i erhvervslivet. F.eks. kunne Vol-

vo i Göteborg også have valgt at bruge pengene til yderligere at minimere sundhedsfarligt udslip (røg, spildevand etc.) fra sine fabrikker — og på den måde sætte *hele* byens livskvalitet i vejret og ikke kun symfoniorkestrets tilhængere.

Men *det* ville næppe kunne bruges i en eksport-orienteret reklamekampagne for virksomheden.

Og det handler jo i høj grad om markedsføringen af kulturstøtten, når denne er i privat regi.

Derfor er den sikreste vinder af en succesrig kultursponsorering

reklame- og marketingsbranchen. Muligvis som den eneste, fravalg og kulturkamp taget i betragtning. I f.eks. England og USA findes specielt udviklede bureauer til fremme og formidling af kultursponsorering, mens man i Sverige f.eks. har »Projekthuset Kultur AB«, der fungerer som kobler mellem erhvervsliv- og kultur-ditto.

Herhjemme har Tivoli-direktør Niels-Jørgen Kaiser advaret mod kommercialiseringen af arbejdet med at skaffe penge til kulturen.

Men en del af sponsor-kronerne vil forsvinde til »administration og

kommunikation«, ligesom den specielle form for luder-journalistik, der alene lever af rosende omtale på bestilling, vil blomstre.

Vor egen verden

Og imens kan de »alternative«, ikke-prestigebetonede kulturområder kigge på med sultne øjne.

F.eks. var det ikke muligt at skaffe sponsorer til den nyligt overståede Gruppeteaterfestival i Odense. Og heller ikke Handelsbanken i Odense mener der er reklameværdi i at støtte med nogle få tusinde kroner til plakaten til den kom-

mende internationale ASSITEJ-festival, der får omtale i den ganske (teater)verden. For slet ikke at tale om sponsorer til *selve* festivalen.

Ellers som Julian Visa fra Cassandra-teatret har fremhvislet: Dyrene i Zoo har sponsorer, men ikke vi

BTA's departement for (gode) forslag omkring kultursponsorering lancerede i sidste nummer et par forslag til gavn for *hele* kulturlivet, nemlig momsfrigtagelse for kunstproduktion og lempeligere A-kasse-regler.

I relation til ovenstående viderekolporteres et forslag om at fjerne/begrænse fradragsretten for reklamer, subsidiært lægge afgift på decideret kommercielle annoncer. I disse forunderlige tider kan det måske virke absurd, at virksomheder kan fratrække udgifter til reklamer for krigslegatøj, farlige kemikalier, død-smarte racerbiler og indholdsløs selvpromovering, mens kampen for fred, renere miljøer og kultur med holdninger har så ringe vilkår

En del eksempler og sure opstød fra ovenstående er hentet fra en artikel af Lars Peterson i »Statens Kulturråd informerar«. Skulle læsere af BTA have ideer til fortsat belysning om begrebet kultursponsorering — eller endog eksempler på kultursponsorering af børnekulturen/børneteaterområdet — kan disse med foruddiskonteret tak sendes til Børneteateravisen.

Red.

Teaterfestival og seminar i Odense NU-oplevelser

Det var lidt ærgerligt. En masse engagerede og kompetente mennesker samlet for at visionere 90'ernes danske teater. Men forløsnings udebliver.

Rammerne var ellers fine: Den 4. gruppeteaterfestival i Odense. Udgangspunkt i Lars Seeborgs gode teaterreportage (omtalt i BTA 60) og et velbesøgt teaterseminar, arrangeret af Odense kommune og FAST: »90'ernes teater — visioner og lovgivning«. Visionerne stod ikke just i kø, lovgivningen var ikke færdig.

Men mens teaterfolk, teaterforeningsfolk, teateretoretikere, kommunalpolitikere og presse trådte vande i Odense kursuscenter, befolkede publikum de mange forestillinger, hvor man kunne bive et varieret udbud. Gruppeteaterfestivalens 25 forestillinger rullede over scenerne under fællesoverskriften: Tradition og fornyelse i dansk gruppeteater.

Indhentet af historien?

Festivalen opnåede nu allerede inden åbningsforestillingen i flere aviser at blive anklaget for at have glemt det andet led i titlen.

Desværre lå der ikke i angrebene en klarere definition på savnet: Er fornyelse et krav om, at hver eneste forestilling skal være et opgør med tidligere stilarter og diverse kunstneriske konventioner. Eller måske »blot«, at gruppeteatrene — i deres egen selvforståelse, i repertoire og spillevalg — prøver nye ting, de ikke har gjort før. Feks. at spille Shakespeare?

Lars Seeborg kunne dog erklære sig enig i forhåndskritikken; Gruppeteatrene er overhalet indenom. Således udtalte han i Fyens Stiftstidende: »Gruppeteatrene har haft sin

chance, og var i 60'erne og 70'erne et vigtigt alternativ til det etablerede teater — fordi det spillede teater ud fra en — politisk — nødvendighed. I dag er de indhentet af historien, og det er al ære værd, at de fleste er klar over det.«

Visionært brugerteater

Således provokeret tog en repræsentant for en af festivalarrangørerne, Banden, til genmæle på seminaret med en serie modteser. Steffen Rode fastholdt gruppeteatret som det visionære brugerteater, hvor den centrale idé fortsat er at fastholde kollektivet (som gruppeteatrenes oprindelige varemærke). Han mente ikke, at historien havde rendt gruppeteaterideen overende. Bl.a. fordi ingen af problemstillingerne fra dengang har fundet en løsning (racisme, arbejdsløshed, fred mv.).

Så han argumenterede for retten til at eksperimentere og stille sig på de undertrykte side.

Forud for festivalen har Banden — Byens eget Teater — iøvrigt netop fået forlænget egnsteaterkontrakten med Odense kommune med tilhørende tilskudsforøgelse og et »ultimativt« krav om at markere sig stærkere i byens teaterbillede de næste fire år.

At realisere visioner

Et led i Odense kommunes kulturpolitiske planlægning fremover, hvor arrangørerne givet havde håbet at få flere brugbare visioner op at vende på seminaret.

I hvert fald gav Niels Transe fra kulturel forvaltning indledningsvist udtryk for ønsket om at få skabt rammer, der gør perspektiverne og mulighederne mere fremtrædende end problemerne. Ved bl.a. at få tilpasset aktiviteterne til tidens krav og alene sikre det bedste af traditionerne overlevelse.

Her kunne næste oplægsholder, den svenske instruktør Ragnar

Lyth, supplerende fortælle noget om, hvor svært det er at realisere visioner.

I 1981 søgte han sammen med Peter Oskarsson og Tomas Forser kollektivt den ledige stilling som leder af Göteborg Stadsteater — og fremlagde i den forbindelse »Göteborg-manifestet« om realiseringen af det kunstneriske teater. Men der gik politik i sagen, og eksperimentet blev aldrig søsat. Man formåede ikke at tackle den lokalpolitiske mistro, modsætningen mellem det borgerlige publikum og det ikke-klassiske repertoire — samt modsætningen spillerne og ledelsen imellem (se modstående artikel).

Ragnar Lyth sluttede fortællingen om sit personlige lærestykke med et håb om, at realisationen af et kunstnerisk teater er større i Danmark, fordi ansættelsesforholdene er mindre rigide.

Egne erfaringer

Derefter gav Nikolaj Cederholm fra teatergruppen Dr. Dante den som pauseklovn ud fra devisen: Ung mand med visioner møder gamle uden — og prøver at provokere dem. Det gik vist meget godt. Men han fik dog også nået at fortælle om behovet for, at teatergrupper arbejder med egne erfaringer fremfor fremmede konventioner. Samt at behovet for at lave spændende, professionelt teater er så stort, at Dr. Dante — skønt ulønnet på 8. år — får mange henvendelser fra mere etablerede teaterfolk, der gerne vil være med.

Og så var det nok engang Bjørn Lense-Møllers tunge lod at skulle parafrasere over det ikke-færdiggjorte produkt — teaterlovrevisionen — som alle venter spændt på i en nærmest metafysisk længsel.

Teaterlovrevisionen

Så formanden for Teaterrådet måtte endnu engang — dygtigt og en-

gageret — tale om teaterlovsvisioner på egne vegne.

Han tilsluttede sig ideerne om et kunstnerisk teater og tog afstand fra belægningsprocenternes tyranni: »Et teaters betydning ligger i dets frihed, ikke i dets popularitet.«

Endvidere brugte Lense-Møller tid på at definere et vel fungerende Teaterråds placering i en kommende lov: TRs nuværende eksistensberettigelse er som den institution, der pga. manglende ressourcer er sat til at fordele de tildelte midler. Men at funktionerne tillige burde være at ophæve båsestyret, observere udviklingen i teaterverdenen og dirigere bevillingerne derhen, hvor man bedst stimulerer det kunstneriske teater. For på den måde at skabe bevægelighed og bevare teatrets betydning i samfundet.

Vanskelighederne ved at »nedbygge« de bevillingstunge institutioner gør dog, at det næppe kommer til udtryk i den kommende teaterlov. (Iøvrigt henvises til Biba Schwoons artikel om teaterlovrevisionen andetsteds i dette nummer).

Seminaret, der afsluttedes med gruppearbejde for de godt 250 deltagere, var lagt på næstsiddstedagen af den 4. gruppeteaterfestival, hvis afvikling var lydfri og professionel. Samtidig med at man kunne glæde sig over de mange fine teaterscener, Odense by råder over.

Så fik man ikke de vilde visioner med hjem fra Odense, var den chancer for gode teateroplevelser i nuet

Det

I Odense blev gruppeteatrenes medlemmer konfronteret med Göteborg-manifestet og en af dets ophavsmænd. Mange betragter det snart otte år gamle skrifts ideer og krav som et ultimatum til teatrets udvikling.

Af ANETTE SØRENSEN

I forbindelse med gruppeteaterfestivalen i Odense havde FAST inviteret den svenske instruktør Ragnar Lyth til at holde oplæg. Ragnar Lyth er i øjeblikket aktuel i København med sin opsætning af »Misanthropen« på Avenu-teatret, men han var inviteret på baggrund af sit medforfatterskab på det stormombruste »Göteborgmanifest«.

»Göteborgmanifestet« var en ansøgning fra Peter Oskarsson, Tomas Forser og Ragnar Lyth til kunstnerisk lederskab af Göteborg Stadsteater i maj 1981. Göteborg Stadsteater svarer til vore landsdelsscener, dvs. et stort teater med mange ansatte og mange scener.

Som overskrift til deres ansøgning skrev de:

»Lad os gøre en rejse! Lad os undersøge teatrets muligheder!« og satte som udgangspunkt et citat af Jaques Copeau:

»Den fornyelse af teatret, som alle tider har drømt om, og som vores tid ikke holder op med at råbe efter, forekom mig i første omgang som en fornyelse af mennesket inden for teatret.«

Forfatterens holdning er, at teater er en kollektiv kunst — at en teaterforestilling er en helhed, hvor du ikke kan fjerne en del uden at ødelægge det hele. Deres ambition var at skabe *det kunstneriske teater* (bl.a. defineret af den finske instruktør Ralf Långbacke på basis af Stanislawskis teorier). En forestilling er at ligne med et maleri, hvor udraderingen af en enkelt blomst i en vase forandrer billedet afgørende. De tænker i totaler, hvor alle dele er afgørende for balancen, og lægger også et helhedssyn på både den overordnede og den daglige organisering af skabelsen af forestillinger og repertoire.

Håbet om overlevelse

Vi lever i et samfund, som bliver mere og mere uoverskueligt, hvor beslutningsprocesserne bliver stadig mere anonyme, hvor der bliver stadig færre arbejdspladser. I og med at mennesker identificerer sig selv via deres arbejde, mister de — uden indflydelse og job — deres sociale og psykiske identitet.

kunstneriske teater

For os som kunstnere er det vigtigt i dette kaos at finde og formidle håbet om overlevelse; håbet om, at verden en dag kan indrettes fornuftigt, uden sult, krig og undertrykkelse.

Teatret skal ikke — som underholdningsindustrien gør — give adspredelse og glemsel over en forvirret tid. Teatret skal fremstille de mistede relationer mellem mennesker, skal vise os følelserne, skal formidle glæde over livet. Ikke ved at spille »glade« stykker, men ved at vise os *hele* mennesker, som vi kan forholde os til. Distancere os fra eller identificere os med. Teatret skal ikke tilfredsstille umiddelbare behov — det skal vække behov.

Spilleren i centrum

De tre forfattere stillede teatret midt i samfundet: teatret skal give udtryk for de store spørgsmål: Hvordan lever vi vores liv? — og for tidens store spørgsmål. Det skal forene tidens viden, videnskab og kunst.

Skuespilleren er centrum i teatret. Det er gennem skuespilleren, budskabet formidles. Det er hendes bevægelser og ord, der fremstiller det levende kunstværk.

Og med skuespilleren i centrum arbejder *alle* andre i teatret på at underbygge og støtte hende: Scenografien skal ikke være flot i sig selv, men er et hjælpemiddel, for at skuespilleren bedre kan udtrykke det *fælles* udsagn; lyset skal ikke i sig selv være et show, men underbygger forståelsen, fortolkningen etc.

En teaterforestilling er altså et gigantisk levende kunstværk, hvor alle fagområder står sammen om at nå publikums hjerner og hjerter — via skuespilleren.

Endelig bruger forfatterne de unges reaktion som målestok for, i hvor høj grad en forestilling er lykkedes. Ikke at de unge i sig selv er bærere af sandheden, men det er vigtigt for teatrets fremtid og livskraft, at man er i stand til også at nå dem.

Tværfaglighed

Det repertoirevalg, der skal udtrykke denne linie i teatret, kan genremæssigt være hvadsomhelst: nyskrevne stykker, klassikere, farcer etc. Det handler nemlig ikke om, *hvad* der siges, men om *hvordan* det gøres. Der skal til hver forestilling gøres et stort researcharbejde, så de involverede alle ved noget om tiden, om de samfundsmæssige forhold, de historiske fakta, psykologiske baggrunde etc., før de går på gulvet. Til teatret knyttes videnskabsfolk, så deres viden og indsigt udnyttes i skabelsen af forestillinger. Og arbejdet

Teatergruppen Kimbri

med at lære publikum at kende sættes højt: der skal oprettes referencegrupper blandt almindelige publikummer til at følge arbejdet, teatrets ansatte skal ud i perioder à ca. 14 dage og arbejde i Göteborg, så de oplever deres publikums hverdag osv.

Alle disse krav: indsamling af viden, vedligeholdelse af sit håndværk, uddannelse, publikumsbevidsthed betyder, at alle arbejder 40 timer om ugen på teatret og ikke (i de første år) har andre jobs.

Modstand

Hvordan gik det så?

— Desværre for manifestet gik der politik i det. Göteborg Stadsteater blev i pressen omdøbt til »Pekingoperaen«, pladsen foran til »Den Røde Plads«, og der var masser af afsporende politisering fra borgerligt hold. Godt støttet af en del af de fastansatte skuespillere på Store Scene (i Sverige bliver man fastansat efter et par år — og kan ikke fyres!). De var vant til at lave meget TV og film ved siden af deres faste løn — skulle de nu sættes på skolebænken og læse historie og snakke med publikum?

Da det kom til en afstemning, faldt det. Det var forfatterens krav,

at alle grupper stemte for, men 50% af skuespillerne på Store Scene ville ikke være med.

Så grundstenen til det kunstneriske teater i Sverige blev ikke lagt på det tidspunkt. Oger såvidt vides ikke gennemført i manifestets forstand andre steder.

Det var et idealistisk projekt — måske burde de have accepteret at prøve modellen af på en af de mindre scener, som stemte for. Men det ville de ikke. For dem var det afgørende for resultatet, at alle scener kom med — fra Skolescenen til Store Scene. Det var et ønske om at undersøge teatrets muligheder i nogle rammer, som normalt kun gives de store.

Nye mennesker

For Ragnar Lyth handler det om, at det nye teater kræver nye mennesker. Mennesker som tør være åbne og ærlige, mennesker som stiller sig til rådighed for teatret og spørger: »Hvad kan jeg gøre for teatret?« — og ikke omvendt. Det handler om at etablere og bevare en ydmyghed over for kunsten — over for værket. Og ikke om at føre sig frem og tækkes succes eller publikum.

Såvidt jeg ved, har der ikke været

forsøgt noget tilsvarende i Danmark. Gruppeteatrene er det, der kommer nærmest, og de fleste grupper i dag vil sikkert gerne skrive under på manifestet.

Grupperne har gjort og gør mange af de ting, som fremhæves: researcharbejdet, indsamlet viden andre steder fra, forholdt sig medlevende og undersøgende til publikum, hele tiden arbejdet kollektivt.

Men for at realisere Det Kunstneriske Teater kræves der — *penge*.

Man kan ikke inden for de rammer producere og spille, som grupperne her i landet er tvunget til. Der er ingen tid til fordybelse, hvis vi vil leve af det.

Kollektiviteten

Men: ikke kun penge.

Også et tilsvarende gennemtænkt arbejdspapir som Göteborgsmanifestet. Mig bekendt har der ikke i Danmark været samarbejde med f.eks. Teatervidenskab eller med videnskaben i det hele taget. Ikke kontinuerligt i hvert fald. Vi har ikke været gode til at etablere referencegrupper omkring os; det være sig publikum, pædagoger, videnskabsmænd.

Og jeg tror, det kommer os til skade nu, hvor regeringens og kommunernes spareknive skærer hårdt på børne- og voksenkulturen i og med at den systematiske kontakt til f.eks. publikum ikke er etableret.

Vi mangler nu det aktive publikum, som vil slås for teater, fordi teater er blevet en vigtig og selvfølgelig del af deres liv. Vi mangler ofte selv den naturlige omgang

med vores publikum, som kunne bringe os indsigt og viden om deres betingelser. Vores omgang med publikum — ud over vores privatliv — indskrænker sig til f.eks. brugerkonferencer etc., hvor vi står over for hinanden som køber og sælger og ikke sammen om at udvikle et aktivt liv for mange.

Ligeledes har vi i grupperne været tilbage for *lederne* — i vores hverdag oftest instruktøren.

I mange år var opfattelsen den, at når det var kollektivt, var mit bud ligeså godt som dit bud. Og i kollektivitetens navn blev der ikke valgt.

Det er — i processen med at skabe en forestilling — instruktøren, der har det sidste ord. Det er hende, der er publikumsrepræsentanten, det er hende, der vælger, hvad hun vil se. Hendes håndværk er at sammensætte det optimale billed-, ord- eller danseværk — ud fra de bud, som den enkelte er i stand til at give.

En instruktør er ikke en modsætning til kollektivt arbejde. Hver del af kollektivet har sit håndværksmæssige område, som skal perfektioneres. Og de afgørende valg om repertoire, mål og hensigter besluttet kollektivt.

Det ville være et stort skridt fremad, dersom den nye teaterlov rummede mulighed for at lade et teater eller to prøve Göteborgsmanifestet af. For der mangler udvikling inden for teatret; børne- som voksen. De nye mennesker, som det nye teater er afhængig af, findes.

Anette Sørensen, Teatret Artibus.

Göteborgsmanifestets otte teser:

1. Det kunstneriske teater forudsætter en gruppe eller et kollektiv, som har fælles udgangspunkt og målsætning og som er samlet om en eller flere centrale personer.
2. Det kunstneriske teater er i opposition til et gammelt, forstenet teater. Det bryder med det gamle teaters ideologi, produktionsformer, forstenede stilidealer og fastlåste positioner.
3. Det kunstneriske teater må vende sig mod et nyt publikum eller aktivt forandre sit publikums struktur og selve teateroplevelsen.
4. Det kunstneriske teater har et klart selektivt repertoire, som bygger på helhedsløsninger og hvor de enkelte dele støtter hinanden.
5. Det kunstneriske teater søger arbejdsmetoder, som indebærer en helhedsopfattelse af teatret og tilpasser disse metoder med en konsekvens, som omfatter alt arbejde, og alle der arbejder på teatret. Deres arbejdsmetode har en idémæssig basis og er en proces i stadig omformning.
6. Det kunstneriske teater har en indre og en ydre organisation, som har til opgave at nå et maksimalt kunstnerisk resultat. Organisationens opgave er at understøtte den kunstneriske proces, ikke at opretholde en institution.
7. Det kunstneriske teater stiller meget høje krav til det enkelte ensemblemedlems indsats og til den kollektive indsats. Teatret er mere eller mindre en totaloplevelse og i konflikten mellem sociale og andre goder og de kunstneriske krav står det kunstneriske resultat i første række.
8. Det kunstneriske teater har en motivation, der går ud over den at opretholde livet, at fortsætte med at eksistere. Det er kunstnerisk kun så længe det fornyer sig kunstnerisk og bevarer eller fornyer sin relation til den omgivende politiske og sociale virkelighed, som den er opstået af.

Fiolteatrets »Forestillingen om Gud«. Foto: Ragnarok. Indsat overvåger Göran Thunström begivenhederne — i Lena Cronquists streg.

I dødens forgård

Fiolteatret har netop haft premiere på »Forestillingen om Gud« af Göran Tunström. Stykket var oprindeligt et bestillingsarbejde til Unge Klara i Stockholm, og er siden blevet spillet med stor succes i bl.a. Göteborg, Oslo og i Vest-Tyskland.

»Forestillingen om Gud« handler om de mange ting, man kan undgå at spørge sig selv om i dagligdagen. Om meningen med livet — og med døden. Om der findes engle som andet end bogmærker og glansbilleder, om Gud, der har skabt alting, så også er ansvarlig for krig, død og lidelse. Om Gud overhovedet eksisterer

Når man er fjorten år og lider af en dødelig hjerne-svulst, som Henry gør det, bliver spørgsmålene pludselig påtrængende. Med kammeraten Sigurd drager han ud i verden for at finde svar. De får hjælp af en Lilleengel, der har en fortid som bogmærke, og må spørge både punkere, præster og pensionister, en kardinal, en alvidende datamat (der hedder Lis) og Stor-englens reklamebureau for det guddommelige.

Michael Moritzen, som her interviewer Göran Tunström, har oversat, bearbejdet og instrueret »Forestillingen om Gud« til Fiolteatret.

tænke på Mozart, der havde en fantastisk arbejdskapacitet, han var kun 35 år, da han døde. Det er jo ufatteligt — jeg gad vide, om der var indbygget et ur inden i ham, der gjorde, at han følte med sig selv, at hans liv ville slutte så tidligt. I dag kender vi det stort set kun fra cancerpatienter. Vi udsætter ikke os selv for så mange kvalitativt tætte og mættede øjeblikke — vi trækker tiden ud, og derfor eksisterer døden i livet vældigt tydeligt for mange af os. Og pludselig liver vi op lørdag aften i Tivoli og så centrerer vi nogle års erfaringer omkring denne oplevelse — og det kalder vi *liv*. Det andet er bare en *eksistens*, som ligner døden ganske meget for mange mennesker.

Enlige mødre i højhuse ude i forstæderne osv. — De venter bare på et eller andet. De har ikke nok daglig kontakt med noget positivt — noget levende. Det samme gælder for alle dem, der ligger hjernedøde på forskellige institutioner i 25 år, men som ikke får lov til at dø.

— *Børnenes forhold til forældrene i stykket er ganske frustreret, der er ingen virkelig kontakt. Er vi ikke rustede til at hjælpe hinanden i den mest vanskelige situation?*

— Det er angsten for døden, der gør, at det bliver den døende, der skal beskytte den pårørende.

— *Vi må ikke føle noget?*

— Jeg tror, den indstilling startede med oplysningstiden, hvor man opdagede, at mennesket ikke var et dyr, at vi var født som dyr, men ved hjælp af vores hjerne lærte at blive mennesker. På den måde skulle vi kvitte alt det dyriske i os, man måtte ikke tale om følelser, om hvad der skete i vores underliv, vi skulle lære at spise ordentligt med kniv og gaffel

Jo mere mennesker, vi blev, jo mindre måtte vi minde om det dyriske.

— *Temaet med drengene, der hjælper hinanden?*

— Da jeg skrev det, mærkede jeg, at det nok er to sider af mig selv: Guiden og den guidede. Da jeg så skrev »Ørkenbrevet« om Jesus og Johannes, blev det det samme. Jeg tænkte på min barndomsven, der

var striks og streng, så der opstod en parallel — jeg blev bevidst om, at jeg i to bøger havde brugt denne tosidede figur — den guidede og guiden. Så da jeg skrev »Juleoratoriet«, vidste jeg, at jeg gjorde det på denne måde. Jeg synes, der er to sider af al slags vækst.

— *Hvorfor er Henrys mor skildret så angst for sønnens død, som en overfladisk personlighed?*

— Jeg siger, at alt, hvad jeg skriver, er sandt. Jeg har mødt denne kvinde. Da jeg spurgte, om hun var bange for at dø, svarede hun: »Næh, sådan noget tænker jeg ikke på.« Da jeg hørte det, dannede moderfiguren sig, som kun vibrerer af angst, altid taler i floskler osv.

Jeg ved, at hun findes.

Når du har drengens uro og åbenhed over for døden, bliver hun den, der ikke vil gøre ham urolig eller bange, selvom det egentlig er sig selv, hun beskytter.

— *Det vigtige i stykket er også denne menneskelige afstumpning kontra det at sætte det menneskelige samvær højest. Du skriver et sted: tro på noget og hold fast i din tro, næsten uanset hvilken.*

— Det lyder jo næsten fascistisk! Jeg har snarere ment: hold fast ved din intuition, din nøgenhed Jeg føler livet som en musikalsk oplevelse. Jeg taler om oplevelsen af *tiltro* — den har undertoner af religiøsitet, men er ikke konfessionel.

Jeg tror, det er nødvendigt med en oplevelse af livet, som var det opdelt i forskellige lag inden i os selv. — I modsætning til de her digitale børn, hvor alt er ens og al tale foregår på samme niveau. Det tror jeg ikke, mennesket er i stand til at klare i længden.

Efter sigende bliver jeg ofte citeret fra danske præstestole. Den danske kristenhed er måske mere radikal end den svenske, står folk nærmere — der er måske en mere åben diskussion og der er større kulturel bevidsthed i den danske kirke end i den svenske. Derfor er min satire måske ikke helt så typisk dansk. Jeg ved ikke, om kirken er ligeså grå, trist og konservativ her?

— *Nok ikke så udpræget. Har I også oplevet alle disse nyreligiøse bevægelser?*

— Jo. Det, der diskuteres mest i øjeblikket, er noget, der hedder »Livets Ord« — en ækel, amerikansk, racistisk og fascistisk kirke. En amerikansk-uddannet præst, som siger: »Har du en sygdom, så er det Guds straf!« — Selv bærer han briller! Han står dér og tigger én million kroner ved at sige: Gud vil, at du skal give tusind kroner. De bygger enorme kirker, hjernevasker folk, så de ender som vrag. Det samme med Scientologerne. Der eksisterer hele tiden sådanne bevægelser.

Der sker forbrydelser i denne religiøse opdragelse. Men folk søger hen til disse ekstreme bevægelser: her kan jeg få et svar, her kan jeg få regler for mit liv, før var mit liv tomt.

Det religiøse behov virker som om det er konstant hos os mennesker. Vi opfinder forskellige symboler, men dét at mennesket *må* leve med i forskellige niveauer — gennem hele sit liv — det vender altid tilbage.

— *Hvad er dit syn på teatret — som virkemiddel? — Og som faktor?*

— Jeg har et kompliceret forhold til teater. Det, der irriterer mig mest, er, at man ikke kan blade tilbage. Teatrets dybe påvirkning kan være, at man sidder med »åben mund og polypper«. Men jeg kan ikke blade tilbage til tidligere replikker. Jeg kan ikke fastholde noget. Derfor læser jeg det hellere end at se det. Jeg vil se, hvad forfatteren har sagt — hvad handler det om.

Jeg kan blive chokeret eller veltilpas af teater, men følelsen forbliver ikke hos mig.

Dette er mit dilemma med teater! Derfor kan jeg godt lide Ayckburn og Shepard, hvor jeg får lov at grine. Alvoren fastholder mig et øjeblik, men forsvinder når jeg ikke har teksten foran mig. Samtidig ved jeg dog, at det er *mig*, der tænker sådan, at der findes en masse mennesker, der har *behov* for teater.

Jeg har tænkt på at skrive en fo-

restilling, man kan blade i. Jeg mener det. Man kunne gentage og forny scener osv. uden at alle aforismerne om livet kan tilsidesættes for den næste dramatiske situation.

Jeg må skrive sådan noget engang for at opleve det teater, jeg selv gerne vil se.

Ja, så er der også noget andet med teater — det er, når det er dårligt! Man kan gå i teatret en hel sæson uden at opleve noget — så dør teatret i ens bevidsthed. Et stykke kan have premiere, være udsolgt et halvt år frem, og så er der intet til at minde os om dets eksistens. Derfor burde stykkerne anmeldes to gange — første gang til premieren og anden gang efter et halvt år. På den måde kunne teatret aktualiseres — og ikke bare være en titel. Nu taler jeg som almindelig medborger i vort samfund.

Perioder med dårligt teater udelukker det fra folks bevidsthed, og dét er absurd, når man så tænker på, hvad alle skuespillere faktisk går rundt og arbejder med.

— *Men dit syn på teatret er anderledes, når det gælder børne- og ungdomsteater. Børnene er nødt til at se og høre — de kan ikke slukke for TV'et som derhjemme.*

— Jeg tror, det er vigtigt for børn ikke bare at se forestillinger — de skal møde og se teatret som fænomen. At man faktisk kan udtrykke sig på andre måder, at levende mennesker har forskellige sprog, så de møder andre mennesker end dem, de ser derhjemme. Det er næsten vigtigere end den enkelte forestillings indhold.

Min søn (som måske ikke er så repræsentativ) har spillet teater i gymnasiet, han nægter at se TV, går sjældent i biografen, men han er besat af teater. Jeg tror, at det, som det handler om, er at de sensationer, som højteknologien giver os i dag, når en vis grænse, og så bliver man vel træt af det. Men det nøgne menneskelige udtryk bliver stadig vigtigere. Det er mit håb!

Oversættelse: Inge Estrup

Når man snakker om brugere af børneteater, menes der i reglen de voksne mennesker, der tager repertoire-beslutninger på andres (børnenes) vegne.

Disse børneteateraftagere bør derfor hele tiden have optimale forudsætninger for deres arbejde. F.eks. ved at være i dialog med børneteatrene.

Det var baggrunden for det odenseanske børneteater Skægspires tema-dag over det uopslidelige emne: »Kvalitet og børneteater«.

Ideen var at lade deltagerne — pædagoger, lærere, kulturembuds-mænd m.fl. — få lejlighed til at agere smagsdommere/kritikere ud fra en konkret forestilling, »Gemte glæder«, ud fra de kriterier, Børneteatersammenslutningens kvalitetskriterieudvalg selv anvender i forbindelse med optagelsesproceduren.

Kriterieudvalgets medlemmer indledte med at præsentere deres arbejde og analysemodel. De syv kriterier har hovedoverskrifterne: Den kunstneriske vilje, Teksten, De sceniske løsninger, Skuespillernes arbejde, Forholdet til publikum, Forholdet mellem gruppens vilje og evne og Etik.

De efterfølgende diskussioner viste noget om, hvor vigtigt/givtigt det er at konfrontere hinanden med umage synspunkter, lægge differentierede opfattelser ind over dramatikens virkelighed og teste *sit eget* oplevelsespotentiale. Flere indrømmede, at de skubber deres egen teateroplevelse — som vel burde være deres fornemste måle-instrument — i baggrunden eller lader det perforere af reaktionsmønstre/opmærksomhedsgrad fra børnepublikummet, også selvom de denne dag var »alene« uden børn.

cj

Noget andet og mere end

Af JENS KRISTIAN ELVSTRØM

Engang i september måned blev der på børneteateret Skægspire i Odense afholdt en debatdag, hvor brugere og øvrige interesserede var inviteret til at diskutere Børneteatersammenslutningens syv kvalitetskriterier. Et halvt hundrede stykker dukkede op — efter at have passeret hen over flere opgravede kloaker, mellem stilladser og bjerge af nedbrydningsmaterialer. Dybt inde i en baggård, flere etager oppe, bor der et børneteater. Rummet, vi mødtes i, bar præg af midlertidige løsninger, varmen var p.t. afbrudt og gennemtrængende bankelyde fra en lufthammer afbrød med mellemrum talerne. I disse kulisser, der er tilfældige, men måske symbolske for netop dagens tema og børneteaters situation, blev vi godt modtaget og sat ind i problemstillingen.

Nu ved alle faste læsere af dette blad, at det er en ret varm sag, måske den besværligste i bevægelsens tyve-årige levetid. Nye læsere kan her vælge enten at læse mindst tre numre tilbage eller også godtage min stærkt forkortede fremstilling af det historiske forløb: Børneteatrene opstod i tresernes slutning som en protest mod det etablerede teater, Skolescenen. Protesten, der også blev kaldt et oprør, gav indhold og kræfter til langt ind i halvfjerdsenerne.

Tiden går, og der kommer nye folk ind, hvor ældre holder op, og efterhånden kan kun de færreste huske, hvad der egentlig var udgangspunktet, hvad det var, der skulle gøres op med. Det er fristen- de at sammenligne børneteateret med det aldrende ægteskab, hvor sølvbrylluppet funkler i horisonten. Forelskelsen er glemt, yngel- plejeopgaverne løst, og der bliver tid til eftertanke: Hvad bygger vi egentlig vort forhold på?

Sagen er dog langt mere kompli- ceret. For i virkeligheden så går

det fantastisk godt. Der er en vital livskraft helt forskellig fra ægte- skabsbilledet. Der har aldrig nogen sinde været så mange tea- tertilbud til vore børn i alle aldre. Det sidste katalog (Den røde Bro- chure, red.) er det største i bevægel- sens historie. Intet dansk barn vil kunne vokse op uden adskillige gange at få tilbud om ægte, levende teateroplevelse.

Det er på en vis måde vanskeligt for udenforstående at gennem- skue, hvad der er den egentlige årsag til temadagens debatoplæg om kvalitet.

Vi blev orienteret om, at sam- menslutningen var af den opfattel- se, at en hel del børneteatre er alt for amatøragtige og har for lave ambitionsniveauer. Derfor har man i bestyrelsen og senere på en generalforsamling besluttet, at der skal stilles krav til grupperne om en formel godkendelse for at blive optaget. Samtidig kan alle tilsyneladende blive optaget i kataloget uden kontrol, så der mangler styr på sagerne.

En debat om kvalitet bør altid være velkommen, men når man som undertegnede kommer ind fra sidelinien, så er det ikke umiddel- bart indlysende klogt, det Børne- teatersammenslutningen er igang med. Man vil med et stykke papir i hånden eksaminere sig frem til, hvem der skal have det blå stem- pel, og hvem der ikke skal. Nogen skal sættes uden for døren. Det giver ikke i sig selv nogen sikker- hed for, at resultaterne forbedres. De, der bliver inde i klassen, ser fremme ud, bøjer smidigt nakken og smiler flinkt til læreren.

Simpel brødnid?

Ved at bruge et vareproduktions- billede kunne der måske dukke nogle nye indfaldsvinkler op. Som det er nu, er der en vis overproduk- tion. Der er for mange varer på markedet, hvilket fører til prisfald. Dette falder sammen med, at de potentielle købere p.t. ikke har ret

mange penge at købe for. I løbet af kort tid har vi en krise. Dvs. for at overleve forøges produktionen, samtidig med at kvaliteten sæn- kes. Blandt de ansvarlige produ- center opstår der bekymring, og tanken om kvalitetskontrol duk- ker op. Det skal genoprette tilli- den, være til købernes fordel, og producenterne fritages for uhæ- derlig konkurrence.

Hvis det forholder sig sådan inden for børneteaterbranchen, kunne man forledes til at tro, at det hele blot drejede sig om simpel brødnid, hvor de stærke bliver eni- ge om at kaste de svageste udenfor. Men at det skulle forholde sig sådan, lyder for ordinært.

Det ville i det hele taget være interessant at finde frem til sagens kerne: hvad er der i vejen, hvad er det, der sker?

Der er trods alt et lig i lasten, og gamle søfolk vidste, at deres liv afhang af, om de kunne finde det og få det kastet overbord. Noget kun- ne tyde på, at fintfølelse næser har anet lugten. Uden at blive klar over, hvad der egentlig er galt, spredte der sig en let panisk stem- ning.

Jomfrunalsk puritanisme

Måske stammer misøren fra en sidebemærkning i en parentes. Det er før set. I de føromtalte syv kvalitetskriteriepunkter står der under første hovedpunkt om den kunstneriske vilje følgende spørgs- mål i parentes: Vil de noget med forestillingen ud over at spille for at mere sig selv og tjene penge til teatret?

Der ligger noget gemt her. Det er her, skoen trykker; nemlig det at ville noget »andet og mere end«. Det er eksemplificeret med det blot at ville mere sig og tjene penge som dødssynder i første kategori. Det er betænkeligt helt indtil det diskva- lificerende at ville mere og tjene penge. Dette er udtryk for hele den

jomfrunalske puritanisme, der hvi- ler tungt over området. Sandheden er jo, og det ved alle, at hvis man ikke morer børnene, giver dem en følelsesmæssig oplevelse, så vil de heller ikke sætte deres ben frivil- ligt i teatret, og der kommer ingen penge i kassen. Man kunne lige så godt slå fast, at et børneteater både skal mere og tjene penge.

Rådvildhed

Men der skal graves længere ned i dette »andet og mere end«. Hvad menes der med mere end? Organi- sationens formand slap et par bemærkninger løs ved teaterfe- stivalen i Brønderslev (BTA nr. 58). Der blev i fire punkter slået fast, hvad der er børneteaterets mål: børn er mennesker — freden skal sikres — flere penge — *væk med den borgerlige regering*. Selv om mange fik røde ører af at høre det, og formanden efter sigende fortrød, så er det klar og ordentlig snak. Her er hunden begravet. Børnete- atrene vil ikke idag vedkende sig deres politiske ståsted! Mange har tilsyneladende enten glemt eller fortrængt, at udgangspunktet var at opdrage til socialisme. Som tiderne har udviklet sig, så er der ikke her ved firsernes slutning rig- tig nogen slagkraft i at være poli- tisk afklaret.

Det var in, i det mindste blandt intellektuelle, et godt stykke ind i halvfjerdsenerne, at være socialist. Det rykker ligesom ikke rigtig idag.

Den rådvildhed, som bevægelsen idag befinder sig i, bliver lettere at forstå ud fra denne vinkel. Hvis dette er den rigtige diagnose, så skal vi se på den foreslåede behandling, som går ud på at skille amatørerne fra de professionelle. Det er ikke den rigtige vej at gå! Når man gør det på den måde, for- veksler man professionalisme med budskab. Og det er netop budska- bet, der har båret børneteatrene.

I sin mest outrerede form vil

bevægelsen kunne komme til at begå offentlig harikiri, hvis man hårdnakket fortsætter ad denne vej. Det vil glæde nogle og bedrøve mange.

Kunstformidling

I stedet for den kedsommelige dis- kussion om amatører kontra pro- fessionelle, så skal man hurtigst muligt gå igang med at få afklaret sit politiske udgangspunkt i stedet for konstant at undertrykke det. Måske vil man så komme frem til, at det ikke længere er nok at polere de gamle standpunkter op. Der er sket meget i samfundet de sidste tyve år. Blandt andet så har synet på kunst ændret sig, hvilket i den- ne sammenhæng er vigtigt. I tres- ernes slutning var kunsten kom- met overordentlig i miskredit. Kunstnerne blev beskyldt for at være borgerskabets og kapitalis- mens lakajer. Kvalitet blev til et spørgsmål om at have de rigtige meninger. Den tid synes nu at være forbi. Man må igen tale om at for- midle kunstneriske oplevelser til både børn og voksne. Der findes ikke nogen helt klar definition af begrebet, men det handler om at turde tro på, at en ægte kunstne- risk oplevelse aldrig vil føre til krig, umenneskelighed og anden intolerance. Den vil slå fløjddørene op til verden, nedbryde fordomme og give sammenhæng i det enkelte menneskes tilværelse.

Når vi går i teater, må vi gerne mere os, men vi skal også i fanta- sien trækkes hen til afgrunden for i nogle øjeblikke at føle det iskolde sus af ragnarok og tilintetgørelse.

Fortsæt endelig diskussionen, men lad være med at slå hinanden til jorden i misforstået iver! Der er masser af liv og muligheder i bør- neteatrene. □

Jens Kristian Elvstrøm
er seminarielærer.

Tre dage med børneteater

Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater arrangerer tre seminardage om og med børneteater i februar-marts 1988. Seminarerne henvender sig til teaterforeningsfolk, kommunale politikere og embedsmænd, skolefolk, bibliotekarer, teaterfolk og andre, der er interesserede i formidlingen af børneteater. Seminarerne finder sted i Hobro

Pris pr. deltager (1 seminar): 200,- kr. incl. frokost
Bemærk tilmeldingsdatoerne på kuponerne herunder.

(6. feb.), Kolding (27. feb.) og Ringsted (5. marts).
Program for de enkelte seminardage nedenfor.
På grund af det begrænsede deltagerantal forbeholder UBOT sig ret til at sammensætte deltagerne i de enkelte seminarer på en måde, så flest mulige fagområder er repræsenteret.

Børneteaterseminar i Hobro lørdag d. 6. februar 1988

Tilmeldingskupon

Jeg tilmelder mig hermed BØRNETEATER-SEMINAR i Hobro, lørdag d. 6. februar 1988 kl. 10-17

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

Tlf. (arb.): _____ Tlf. (priv.): _____

Repræsentant for: _____

Betaling kr. 200,- pr. deltager er:
☐ medsendt i check — ☐ indsat på giro 5 18 46 73

Indsend kuponen til:
Teatercentrum, Frederiksborggade 20, 3., 1360 Kbh. K
SENEST DEN 15. JANUAR 1988

Afholdes:

Hobro Idrætscenter, Amerikavej, 9500 Hobro

Program:

- 10.00: Velkomst
10.15: Det Ripensiske Teaterselskab opfører »Oskar« (3-7 år)
11.15: Oplæg om børneteater v. Bjørn Lense-Møller, formand for Teaterrådet, og Biba Schwoon, dramatiker.
Debat herom.
12.30: Frokost
13.15: TEATRET opfører »Springtime« (14 år og opefter)
14.15: Gennemgang af forskellige købs- og distributionsmodeller
Orientering om refusionsordninger
Debat herom
16.30: Afrunding og afslutning

Børneteaterseminar i Kolding lørdag d. 27. februar 1988

Tilmeldingskupon

Jeg tilmelder mig hermed BØRNETEATER-SEMINAR i Kolding, lørdag d. 27. februar 1988 kl. 10-17

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

Tlf. (arb.): _____ Tlf. (priv.): _____

Repræsentant for: _____

Betaling kr. 200,- pr. deltager er:
☐ medsendt i check — ☐ indsat på giro 5 18 46 73

Indsend kuponen til:
Teatercentrum, Frederiksborggade 20, 3., 1360 Kbh. K
SENEST DEN 1. FEBRUAR 1988

Afholdes: Munkensdam Gymnasium, Tøndervej 100, 6000 Kolding

Program:

- 10.00: Velkomst
10.15: MØLLEN opfører »Rejsefeber« (3-9 år)
11.15: Oplæg om børneteater v. Biba Schwoon, dramatiker, og Vigga Bro, skuespiller
Debat herom
12.30: Frokost
13.15: TEATRET opfører »Springtime« (14 år og opefter)
14.15: Gennemgang af forskellige købs- og distributionsmodeller
Orientering om refusionsordninger
Debat herom
16.30: Afrunding og afslutning

Børneteaterseminar i Ringsted lørdag d. 5. marts 1988

Tilmeldingskupon

Jeg tilmelder mig hermed BØRNETEATER-SEMINAR i Ringsted, lørdag d. 5. marts 1988 kl. 10-17

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

Tlf. (arb.): _____ Tlf. (priv.): _____

Repræsentant for: _____

Betaling kr. 200,- pr. deltager er:
☐ medsendt i check — ☐ indsat på giro 5 18 46 73

Indsend kuponen til:
Teatercentrum, Frederiksborggade 20, 3., 1360 Kbh. K
SENEST DEN 15. FEBRUAR 1988

Afholdes: Ringsted Teater og Kongreshus, Nørretorv, 4100 Ringsted

Program:

- 10.00: Velkomst
10.15: PARAPLYTEATRET opfører »Min altankasse« (3-8 år)
11.15: Oplæg om børneteater v. Bjørn Lense-Møller, formand for Teaterrådet, og Agnete Diderichsen, cand. psych.
Debat herom
12.30: Frokost
13.15: VESTER 60 opfører »Profession Gangster« (10-14 år)
14.45: Gennemgang af forskellige købs- og distributionsmodeller
Orientering om refusionsordninger
Debat herom
16.30: Afrunding og afslutning

Uden Børneteater Opstår Tomrummet

Af CARSTEN JENSEN

Tre bruger dage med børneteaters muligheder sat i focus. Bag initiativet står UBOT. Og bag UBOT gemmer der sig tre repræsentanter fra henholdsvis Danmarks Teaterforeninger (Svend Langhans), BørneteaterSammenslutningen (Anette Sørensen) og Foreningen Af Små Teatre (Hanne Nielsen).

De er udpeget af deres respektive organisationer til at sidde i det af Ministeriet for Kulturelle Anliggender etablerede udvalg til varetagelse af børneteater-brugeres og -producenters tarv og udgør den »politiske« — og ulønnede — ledelse.

De løbende funktioner klares af et selvstændigt arbejdssekretariat, *Teatercentrum*, hvis nuværende leder er Michael Ramløse.

UBOT/Teatercentrums arbejde består bl.a. i at arrangere den årlige Børneteaterfestival og stå for udgivelsen af Børneteateravisen og Den røde Brochure — og i det hele taget udbrede kendskabet til børneteater og tale områdets sag i diverse sammenhænge.

Brugerdagene

Ønsket om at lave brugerseminarer opstod på Danmarks Teaterforeningers forrige seminar i Herning, hvor børneteateret var det punkt, der skabte størst interesse og debat. Ønsket om at lave et børneteaterseminar i DT-regi kunne blot ikke realiseres uden videre, fordi 87-seminaret allerede på det tidspunkt var fastlagt. Men interessen for den slags fremstød var så stor, at man besluttede at arrangere nogle bruger dage.

BTA: — *Hvad er formålet med de tre bruger dage?*

Svend Langhans: — Udgangspunktet er den stadigt voksende erkendelse af og beklagelse over, at der er så mange af Danmarks teaterforeninger, som ikke arrangerer børneteater. Ovenikøbet er der tale om en faldende tendens. Og vi er vel enige om, at der er en sammenhæng mellem, at børn vokser op med teater og resten af deres liv har et positivt forhold til denne kunstform. Det er forkert, at og hvis de ikke får teater som børn. Nu er vi så blevet enige med DTs styrelse og BTS om at lave et fremstød for at få flere børneteaterforestillinger i DT-regi. Med UBOT og TC som fødselshjælpere med det praktiske. Men de lokale teaterforeningsfolk er med i arbejdet med at arrangere disse tre bruger dage.

Lokal pression

— *Er det kun rettet mod teaterforeningerne?*

Anette Sørensen: — Det er primært et forsøg på at nå dem, men lige så meget lærere, bibliotekarer, pædagoger m.fl. Vi støder nemlig stadig på folk, som f.eks. ikke ved, hvad refusionsordningen er for noget. Og der er masser af samarbejds muligheder i de enkelte kommuner; mellem skoler, institutioner og teaterforeninger, så man kan spare administration og penge.

Hanne Nielsen: — Samtidig er det også et forsøg på at få skolerne og teaterforeningerne til at stå sammen om et krav om flere penge til børneteaterområdet. En af de ting, der mærkes alle steder, er at kommunerne skærer ned på teaterområdet. Nogle kommuner trækker sig fra den direkte produktionsstøtte (etablering og opretholdelse af egne teatre, red.) og der findes færre penge på skolerne til køb af børneteater.

Svend Langhans: — Det kunne være en styrke, hvis det var den lokale teaterforening, der arbejdede for mere børneteater. Bl.a. fordi der blandt bestyrelse og medlemmer ofte er mennesker, der sidder rimeligt højt placeret i lokalsamfundet og kan udgøre en mere slagkraftig pressionsgruppe. Man kan f.eks. undre sig over, at kommunerne ikke i langt højere grad udnytter det tilbud, at et kulturområde får 50 pct. statsrefusion. I små kommuner kan man jo lave teater for samtlige børn to gange om året for ganske små beløb. Det siger noget om, at børn ikke er særlig højt prioriteret.

UBOTs medlemmer (fra venstre):
Anette Sørensen, Svend Langhans
& Hanne Nielsen. Foto: Kurt Johansen.

Børneteaterkonsulent

Anette Sørensen: — Desværre har vi ikke ressourcer til at dække hele landet med lokale brugerseminarer, hvor vi kan fortælle om mulighederne. UBOT-arbejdet må gøres i vores fritid, fordi det er ulønnet. Som næsten alt andet arbejde vedrørende børn og kultur.

— *Det er altså også en slags reklamefremstød for børneteater. Men er I/UBOT iøvrigt gode til at sælge dansk børneteater?*

Anette Sørensen: — Det er jo i høj grad et spørgsmål om ressourcer, dvs. penge. Vi har i mange år ønsket at oprette en stilling mere på Teatercentrum. Nemlig en konsulent, der var ligestillet med sekretariatslederen, men skulle stå for en mere målrettet, opsøgende virksomhed. Rejse ud og hjælpe folk, der vil starte børneteater, opsøge kommuner, amter, osv.

Hanne Nielsen: — En konsulentstilling å la den man fik på musikområdet, ville betyde utroligt meget. En der kunne lave propaganda for børneteater og arbejde med og i områder, hvor der næsten ikke bliver set eller købt børneteater. Vejlede kommuna folk, skoleledere osv., som alt for ofte ikke kender refusionsordningerne, og også på den måde at gøre opmærksom på, at de rent faktisk kan sætte det dobbelte beløb af til børneteater, fordi de får refunderet halvdelen.

Undersøgelser & analyser

Svend Langhans: — Så er vi gået igang med at lave en analyse af hele børneteatersituationen i Danmark: Hvor der arrangeres børneteater i DT-regi, om det er gratis- eller betalingsordninger osv. Desuden forsøger vi nu at få tilbagemelding fra alle børneteater-producenterne, så vi kan få kortlagt, hvor der laves børneteater uden for teaterforeningernes regi. Så vi får et fuldt dækkende billede, geografisk og økonomisk mm. over, hvor der spilles børneteater i Danmark, hvor de sorte pletter reelt er, hvor man kan sætte ind.

Som det er nu, er det nemlig sådan, at den ene part spiller den anden ud over for os. Teaterforeningerne siger, at skoler og biblioteker jo laver børneteater i massevis, mens institutionerne giver den modsatte melding. Nu vil vi få et godt stykke værktøj til en reel vurdering.

Hanne Nielsen: — Forrige år lavede vi en telefonundersøgelse, hvor vi ringede samtlige teaterforeninger op og spurgte, om de arrangerede børneteater, om det var gratis og hvor mange forestillinger. Mange af de steder mente man, at hvis man blot viste to-tre børneforestillinger om året, var alting i skønneste orden. Men det er alt for lidt og betyder, at ikke alle børn får set børneteater.

Begrænsede ressourcer

Anette Sørensen: — Jeg kunne godt tænke mig, at vi også var inspirator over for børneteatrene selv, altså producenterne. Det står faktisk også i arbejdsrapirerne fra kulturministeriet, at vi har en forpligtelse hertil. Det kunne f.eks. ske ved at lave spændende kurser, vise gode ting ud fra osv.

— *Er det ikke Dansk ASSITEJs opgave?*

Anette Sørensen: — ASSITEJ arbejder på at fremme internationalt børneteater, hvor det her handler om inspiration til vore egne teaterarbejdere, der trisser rundt i andedammen og har brug for inspiration. Men man kunne selvfølgelig samarbejde. Men den slags ville kræve, at vi kunne rejse rundt og studere udbudet, og så er vi tilbage ved de manglende penge.

— *Men UBOT laver et økonomisk udspil til ministeriet om, hvad man kunne tænke sig?*

Anette Sørensen: — Der er tydelig besked om, at der ikke er noget mere at hente. Ud over de 4½ procents regulering til dække af inflationen. Vi har længe haft det ønske — til lovrevisjonen — at UBOTs budget skulle være en brøkdel af det samlede beløb/tilskud på hele børneteaterområdet. Fordi jo større området bliver, jo mere er det at betjene for UBOT/Teatercentrum, men bevillingerne vokser ikke tilsvarende.

Men meldingen er helt klar, at skal der ske en aktivitetsforøgelse, må det blive via sponsorer. Og det har vist sig at være stort set umuligt for vores område.

Refusioner & brochure

— *I kunne nøjes med at beskæftige jer med det refusionsberetigede teater — og lade det være et led i den løbende kvalitetsdiskussion?*

Hanne Nielsen: — Vi vil overhovedet ikke gå ind i en kvalitetsdiskussion. Vores opgave er at fremme børneteater.

Svend Langhans: — Og refusionsordningen går jo ikke på, om det er kvalitetsteater, men om det er teater med professionelle. Og vi vil også godt tage det ikke-professionelle med.

Anette Sørensen: — Vores definition på det at være professionel er at forsøge at komme til at leve af det. Ikke at man skal have haft det som hovederhverv i to år. Ellers ville der ikke være mange teatre tilbage i Den røde Brochure

— *Apropos brochuren og de nye retningslinier. Hvor står UBOT i den batalje?*

Anette Sørensen: — Kulturministeriets forslag var, at kun de refusionsberettigede skulle i Den røde Brochure. For at forhindre denne stramme udgave, bad vi Teaterrådet om at finde nogle retningslinier, der var acceptable for både ministeriet og for os. Efter diskussioner i organisationerne blev det så til, at tryk og gøgl skulle ud — og at Teaterrådet besluttede, hvad der er tryk og gøgl.

Hanne Nielsen: — Kun noget, der ikke kan defineres som teater, vil ryge ud.

Svend Langhans: — Det skal være en teaterbrochure om teatertilbud. Derfor har vi denne skillelinie.

Teaterrådets afgørelse

— *Og I vil acceptere alle Teaterrådets afgørelser?*

Svend Langhans: — Man kan sagtens forestille sig, at vi ikke altid er enige med Teaterrådet, men de har afgørelsen.

Anette Sørensen: — Og hvis vi er uenige, må vi gå i forhandling med dem.

— *Kan man forestille sig, at I rent faktisk vil gøre det?*

Hanne Nielsen: — Personligt vil jeg ikke protestere, når jeg én gang har sagt, at det var op til Teaterrådets vurdering.

Anette Sørensen: — Jeg ved det ikke.

Svend Langhans: — På det punkt er vi ikke enige i UBOT internt, men udadtil vil vi være det efter interne diskussioner og til nød afstemning. Mit udgangspunkt som repræsentant for brugerne — og dermed børnenes advokat — er at give dem egentligt teater. Og så godt teater som muligt.

— *Men I vil ikke gå ind i den løbende kvalitetsdiskussion som UBOT-medlemmer?*

Svend Langhans: — Nej.

Anette Sørensen: — Jo, man kan godt lave nogle seminarer, som handler om kvalitet, i UBOT-regi. Det er i alles interesse, at diskussionen om kvalitet og vurderingskriterier også breder sig til brugerne. Det er utroligt, hvad folk stadig synes er godt børneteater.

Bedre brugere ønskes

— *Brugerne er for dårlige til at vælge?*

Svend Langhans: — Bestemt. Det hænger også sammen med, at man alt for ofte sidder med nogle bittesmå bevillinger, og så kun kan få råd til noget, som måske reelt er gøgl eller halvdårligt teater — men tilbagemeldingen er: Jamen, børnene morede sig da. Der er masser, som af rimelige grunde ikke er gode til at vurdere kvaliteten. Fordi de får set alt for lidt børneteater. Det gælder om at give en hjælp til dem, der skal vælge.

Hanne Nielsen: — I første omgang er det et spørgsmål om, at de får mulighed for at se så meget — og forskelligt — børneteater som overhovedet muligt. Så får man også et langt mere kritisk syn på det, man ser.

Svend Langhans: — De folk, der varetager børneteaterindkøbet, er måske tilbøjelige til, at har de først haft en eller to producenter, hvor børnene morede sig, ringer de til dem hvert år. Og de får aldrig set andet.

Anette Sørensen: — Derfor var det en god idé med brugerkonferencen i Brønderslev i år og Skægspires brugerdag (se andetsteds i dette nummer, red.), hvor man ser den samme forestilling, giver en vurdering og diskuterer. De diskussioner er gode mellem brugere og producenter. At brugerne finder ud af, at børneteater ikke kun er et spørgsmål om underholdning, men også kunst.

— *Der er ikke risiko for, at børneteateret bliver udkonkurreret af f.eks. TV & video?*

Anette Sørensen: — Teateret skal være med i den modsatte bevægelse af video. Teater som medie er bedre i stand til at gå ind og fastholde noget fra en begyndelse til en ende, vise en helhed. Og er dermed på bølgelængde med virkeligheden.

Opdraget til teater

Svend Langhans: — Der er heller intet odøst i at opdrage børn til teaterkultur, ligesom skolen gør med lyrik, musik, osv. Erfaringen fra min teaterforening i Odsherred viser, at der kan være et slip i en periode, men de vender tilbage som unge teatertilskuere, hvis de får mange teateroplevelser som børn.

De har i 10-12 år hvert år set to gratis forestillinger i skolen. I Odsherred har man samtidig det problem, at der stort set ikke er nogen højere uddannelsesmuligheder, så de ofte må flytte ud af området. Alligevel er ca. 25% af vores voksen-teaterpublikum under 25 år og har været det i en årrække. Det er væsentligt højere end andre steder. Landsgennemsnittet er 6-7%. Så det nytter.

Hanne Nielsen: — Og disse unge har en stærkere kritisk holdning til det teater, de ser, end mange voksne har. De har været vant til at se teater.

Anette Sørensen: — Det handler også om at bruge dramatik og teater. Og jo mere amatørteater og dramatik, jo større generel interesse for at se teater. Det ville være oplagt, at f.eks. egnsteatre og lokale teatergrupper hjælper lærerne med at lave dramatik for børn.

På de underprivilegeredes side

— *I har jeres politiske kommissorium. I hvor høj grad kommer jeres egen politiske holdning/uenighed til at præge det fælles UBOT-arbejde?*

Svend Langhans: — Vi arbejder ikke partipolitisk, men brugerpolitisk.

Anette Sørensen: — Hvis du arbejder for børn, handler tingene om kortere arbejdstid, bedre boliger, muligheder for udfoldelse osv. Og det er i vores samfund defineret som venstreorienteret. I kraft af, at UBOT er et udvalg for børneteater, arbejder vi på de underprivilegeredes side! For børn er underprivilegerede.

Svend Langhans: — Teaterchef Meir Feigenberg sagde i år på DT-seminaret, at »Teater er livsforklaring«. Det er et godt udtryk, og det er derfor børn skal have teater.

Hanne Nielsen: — Det er op til os at sørge for, at alle børn får lige muligheder for at se teater.

Svend Langhans: — Vores principielle holdning er, at alle børn skal se teater. Uanset deres forældres situation, position og politiske syn. Det har de krav på. □

Den røde Brochure 88/89: Exit gøgl, tryl og cirkus!

Børneteaterverdenen kan godt lidt gøgl og cirkus. Men bryder sig ikke om, at det rene artisteri økonomisk og kunstnerisk læner sig op ad dansk børneteater, når det f.eks. gælder refusions- og distributionsmulighederne.

Af CARSTEN JENSEN

Den fortsatte stræben efter at højne og definere kvalitativt børneteater slår nu også igennem i forhold til »Den røde Brochure«, der som bekendt er det årlige katalog over udbudet af børneteaterforestillinger i Danmark.

Men altså også i en årrække for andre former for »børneunderholdning«, som nu skal luges ud.

Det er Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater (UBOT), der står som udgiver af Den røde Brochure. Udvalget ønsker dermed også at præcisere sit kommissorium, hvori det hedder, at »UBOT udgiver hvert år en samlet oversigt over teatertilbud om børneteater og opsøgende teater«. Med streg under teater.

Det er Teaterrådet, der har udarbejdet et forslag til nye optagelseskriterier, som UBOT nu har tiltrådt. Det sker bl.a. for at imødekomme en utilfredshed hos teatre og brugere, som især

går på to ting: At kataloget med sine knapt 300 sider er blevet for uoverskueligt — og at det har udviklet sig til at være et katalog for børneunderholdning af forskellig karakter i stedet for decideret børneteater.

De nye regler

De nye optagelseskriterier siger kort og godt: »I brochuren optages teatre og teaterforestillinger«, og at »forestillinger, som klart falder ind under kategorien gøgl, tryllekunst og cirkus« fremover ikke vil kunne optages i Den røde Brochure. Det betyder altså exit for en del personer og grupper, som herved mister en god mulighed for at nå ud til en bred kreds af brugere og aftagere.

For at afbøde lidt på den negative effekt for de berørte områder, har UBOT efter et møde med Dansk Artistforbund d. 18. november besluttet sig for en overgangsordning. Således vil der bagest i den kommende brochure for 88/89 blive afsat plads til én side til hver af de grupper/personer, der tilbyder

forestillinger, som falder uden for teater-genren.

Dette afviklingstilbud vil dog kun gælde dem, der er repræsenteret i den nuværende 87/88-brochure — og kun i næste års udgave.

De tvivlsspørgsmål og grænsetilfælde, der måtte opstå med udarbejdelsen af 88/89-udgaven, vil i sidste instans blive afgjort af Teaterrådet.

Ingen kvalitetsvurdering

I sin meddelelse omkring de nye retningslinier understreger UBOT, at der ikke ligger en nedvurdering af de »ramte« områder, men at de blot ikke falder inden for UBOTs arbejdsfelt.

Men selvom brugerne således skulle modtage en slankere udgave af Den røde Brochure næste år i forbindelse med Børneteaterfestivalen, skal man fortsat selv skille skidt fra kanel. For der er med UBOTs beslutning på ingen måde lagt op til at kvalitetsvurdere de teaterforestillinger, der slipper med i brochuren.

De nye retningslinier vil derfor kun et kort stykke ad vejen imødekomme den voldsomme kritik, som specielt Dansk Skuespillerforbunds formand fremkom med i foråret. (Diskussionen er udførligt refereret i BTAs juni-nummer, nr. 58).

Artist-katalog?

På mødet med UBOT udtrykte repræsentanter for Dansk Artistforbund stor skuffelse og vrede over den nye fremgangsmåde, som vil kunne få stor økonomisk betydning for forbundets medlemmer.

Det vil nu vise sig, om de (vrede) artister, der fremover ikke slipper gennem nåleøjet, bliver enige om at finde sammen og fremover præsentere deres samlede udbud i et specialkatalog.

Og kun den nok så diffuse fremtid vil vise, om gøglere, tryllekunstnere og cirkusfolk også vil samle sig i en organisationsstruktur, der evt. kunne føre forhandlinger med kulturministeriet om mulige støtte- og refusionsordninger mv. på deres område, således som teaterområdet har det nu.

For norges vedkommende vil sådanne skridt givet være uforenelige med deres ønske om fuldstæn-

dig uafhængighed og ønsket om at klare sig selv. Et liberalistisk-idealistisk syn, som også kommer til udtryk i interviewet med lederen af Cirkus Changhigh på vedstående side.

En ægte Schumann

Børneteateravisen har talt med Benny Schumann, kendt for sin professionalisme og mange år i børnekulturbranchen. Han er en af de berørte personer, der risikerer at ryge ud af Den røde Brochure. Samtidig er hans klowneteaterforestilling givet et ømtåleligt tilfælde; »Hej Clown« har nemlig rent faktisk opnået refusionsberettigelse — og altså godkendt som teaterstykke.

Benny Schumann: — Jeg kan da godt forstå, at man prøver at »rationalisere« lidt, for at det ikke skal ende med en hel telefonbog. Men samtidig synes jeg, at sagen er grebet forkert an. Man bør være mere fleksibel end det voksne teater og lade børnene få et større indblik i, hvad der findes af tilbud til dem. Også selvom noget er mere gøgl end andet. Nogle af børneteatrene kopierer jo meget fra gøgl og cirkus i deres forestillinger.

Og børn ser tingene på en anden måde end de voksne. Hvis de ser flere problematiske stykker, hvor latteren aldrig kommer frem, begynder de at synes, at teater er dødsygt, og så forsvinder interessen måske. Samtidig er f.eks. mine ting bygget helt anderledes op end i cirkus, hvor det er decideret opvisning. Det er bredere og har mere fylde. Også selvom jeg er en Schumann. Det her rammer uretfærdigt.

Nedvurdering?

— Kan I artister ikke slå jer sammen istedet?

— Jeg er med til at lave noget alternativt, hvis vi bliver jodet, men det kan komme til at skade børneteateret. Fordi vi måske laver det meget stærkere og også indtog børneteateret. Jeg føler det her som en nedvurdering og en slags mistænkeliggørelse.

— Men der ligger vel ikke nødvendigvis en nedvurdering i ønsket om at ville skelne mellem børneteater og rent artisteri?

— Jeg synes, at man burde over-

lade valgtet til arrangørerne. De, der køber forestillingerne, har nok mest tjek på børnenes behov — eller hvad de får mest ud af. Og mange teaterforeninger har været glade for »Hej Clown«, så det kan vel ikke være det rene lal.

— Men man kender måske dit virke godt. Der findes jo også folk inden for dit område, der lige har lært sig det allernødvendigeste, inden de udbyder (teater)forestillinger til salg?

— Du kan også risikere at blive skuffet på Det kongelige — eller i biografen. Men jeg forstår som sagt godt problematikken og har ingen løsningsmodeller parat. Andet end, at hvis vi bliver udelukket, må vi gå sammen om at lave noget alternativt.

— Ser du nogensinde »kollegerne« optræde?

— Nej, men jeg har set nogle få børneteaterstykker. Men desuden vil jeg ikke sidde og dømme. Men iøvrigt har den ægte gøgl jo en helt anden funktion. Nemlig at fuppe publikum til at tro, at det er noget stort, man laver. En slags plattenslageri. I gamle dage lavede gøglerne jo også egentlige handlingsstykker og havde en politisk funktion, fordi de kunne og turde sige meget mere meget stærkere end f.eks. det etablerede teater.

— Men du vil ikke nu kæmpe for din ret til at kalde det, du laver, for egentligt teater?

— Jeg sender materiale ind til Den røde Brochure, og så må vi se. Jeg har jo rent faktisk fået refusionsberettigelse med »Hej Clown«. Men jeg føler nok, at dette her laves en smule lusket, fordi vi ikke ved, hvem der skal ud. Man burde lave en liste over dem, man ikke vil have med. Som man ikke synes laver teater.

Slutter Benny Schumann, der er medlem af Dansk Artistforbund, men ikke kan være med i A-kassen. Fordi han p.t. sælger en refusionsberettiget forestilling — og dermed er at regne som selvstændig! Der er mange faldgruber for artister, klowne og teaterfolk i dagens Danmark.

□

Pressen skrev:

Hej, Benny — sikken dejlig forestilling
»Fremragende og original«
»Fra højlydt morskab til intens
spænding«

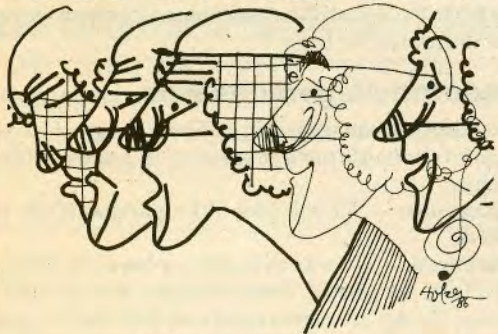

LOWN« er fleksibel i
eform og kan derfor
for publikum i alle aldre,
umlet eller i
»rupper, f.eks.:
ave/Børneteater fra ca. 3
Skole/Børneteater 6-10
år, 14-18 år, eller alle
og som Ungdoms- og
forestilling.

på telefon 02 57 06 31, bedst
materiale om forestillingen.
BENNY SCHUMANN'S CLOWN TEATER 51

Benny Schumann's CLOWN TEATER

Jubel- & Latter'succes'en

HEJ CLOWN

Med Benny Schumann, Frk. Amanda &
gæster fra publikum

Lundingsvej 5, DK-2560 Rungsted Kyst, telefon 02-57 06 31

50 BENNY SCHUMANN'S CLOWN TEATER

Hjul året rundt

Børneteateravisen har mødt Jean Ascher, den ubestridte leder af Cirkus Changhigh. Han er fanatisk modstander af statsstøtte til kunst og kultur, hvis denne gives som løntilskud, men ser gerne, at staten stiller bygninger til rådighed for de kunstneriske ånder. Og ikke mindst hans et-hjulede med-mennesker. Liberalisme og idealisme samlet under én cirkushat.

Af CARSTEN JENSEN

De er selvfølgelig kørt hele vejen ind fra Nørrebro til Københavns (Teater)centrum på de uundværlige et-hjulede cykler, Jean Ascher og en af hans protegeer, Margit. Som tilfældet ofte er hos cirkusartister og offentlige udråbere, så fejler mundlæderet ingenting. Men sådan begyndte det ikke:

— Jeg var en genert, hæmmet, 32-årig forvirret, selvstændig vognmand, kok og pædagog, der ved et tilfælde befinder mig hos en smed sammen med min 5-årige datter i sommeren 79. Vi skal på ferie på Bornholm, hvor jeg skal ligge på stranden og læse en god bog. Men min datters to-hjulede cykel er knækket, og smeden kan ikke svejse den sammen. Så siger jeg: Kan du ikke lave den om til en et-hjuler? — Hvorefter lærlingen fortæller, at de sælger den slags henne om hjørnet. Jeg køber en, men på Bornholm viser det sig, at den er alt for stor til hende Så står jeg dér med en et-hjuler og en bog — og gik så igang med at køre.

På det tidspunkt underviste jeg evnesvage på Vangede (J.A. er nemlig også udlært musikterapeut, red.) og øvede så i pauserne med en elev. Foråret 80 kørte jeg rundt ude i Fristaden og øvede i grus, indtil jeg fandt noget asfalt. En dag var der nogen, der sagde, at jeg skulle tage gummisko på i stedet for træsko! Og jeg cyklede rundt. En dag kom Gitta gående end en to-hjuler, stoppede, prøvede min et-hjuler — og det kom der så et forhold ud af. Hun lavede så cirkus-skilte, og jeg havde en klarinet — og snart havde vi et lille, flot klovnenummer. Det blev så starten på Cirkus Changhigh

À la Fulton?

Senere kom der børn til. De rekrutterer sig selv; dukker op til en show og viser sig måske at kunne køre cykel. Og bliver derefter indrullet i cirkus'et, hvor de den første tid træner og øver på fuld tryk, indtil de kommer med i selve showet og modtager løn for deres medvirken i forestillingerne.

Der kan godt være lidt Fulton-stemning omkring Jean og hans »børn«:

— Jo, der kommer fædre og beder mig tage mig af børnene. Og læger og andre. Og de kan se, hvad et-hjulet cykling har gjort for deres børn. Og jeg har diabetikere med det sidste skrig i indsatte sprøjter med computer i lommen, børn fra Bogø, erhvervspraktikanter, alle mulige

— Og du svinger pisken over dem?

— Nej, jeg har mange samtaler med børnene, når der er problemer. Jeg stiller krav til dem og bestemmer i sidste ende, og kan man ikke finde ud af det, så ryger man ud. Og det sker automatisk, hvis man ikke passer på hinanden, dvs. at de største skal sørge for de mindste, når vi er ude og optræde. Eller hvis man optræder andre steder.

— Det fungerer altså som en slags skole, men du organiserer ikke din undervisning under fritidsloven?

— Fordi man ikke bør tjene penge på det. Man skal være på lige vilkår med børnene. Børnene betaler heller ingenting, kun en andel af den nødvendige forsikringspræmie. Og efter trænings- og oplysningsfasen betaler jeg dem for deres optræden. Det er tæt ved et rigtigt artisthonorar. En god et-hjuler kan godt tjene adskillige tusinde kroner på en god sommer.

Voksne er yt

Det er Jean, der arrangerer jobbene — på festivals, skoler, fritidshjem, ved gadefester o. lign. — og deler opgaverne ud til de 17 børn, der p.t. er tilknyttet Changhigh. Nogle går ud af truppen, hvis skolen bliver for krævende, eller de får lyst til at blive selvstændige og lave deres eget cirkus, efterhånden som de bliver ældre i gårde. Men Jean Ascher har i øvrigt heller ingen planer om at lave et cykelcirkus for voksne:

— Der er ingen voksne, der har energi til det. Se bare på f.eks. Rundetårn-løbet og Danmarksmesterskabet, hvor voksendeltagelsen er faldet. Og jeg kunne skaffe job som et-hjuler instruktør til mange voksne, for børnegruppen stiger stadig støt.

Samtidig har jeg ikke mødt ret mange voksne i de syv år, hvor det — populært sagt — har snurret så voldsomt mellem ørerne som på mig, så de var i stand til at køre et-hjulet med mig.

Jean Aschers voldsomme energi og virkelyst har også betydet, at han og meddirektør Gitta (Bechshøft) de seneste vintre er draget til Israel for at undervise og give shows i flere måneder ad gangen.

Teater eller gøgl

Jean Ascher betragter sig selv og sine et-hjulede børn som professionelle aktører, som er noget andet end skuespillere, men hverken mere eller mindre.

— Men hvorfor skal det kaldes teater og ikke gøgl eller cirkus?

— Det er teater. Når vi laver numre, opererer vi inden for rammer; materielt, psykologisk, fortællerteknisk osv. — det er ikke bare improvisation, selvom der sjældent er to sekvenser, der er ens fra gang til gang.

Men jeg er ikke ude på at få refusion til forestillingerne. Og det ville være at omgå lovens bogstav, hvis vi nedskrev en forestilling

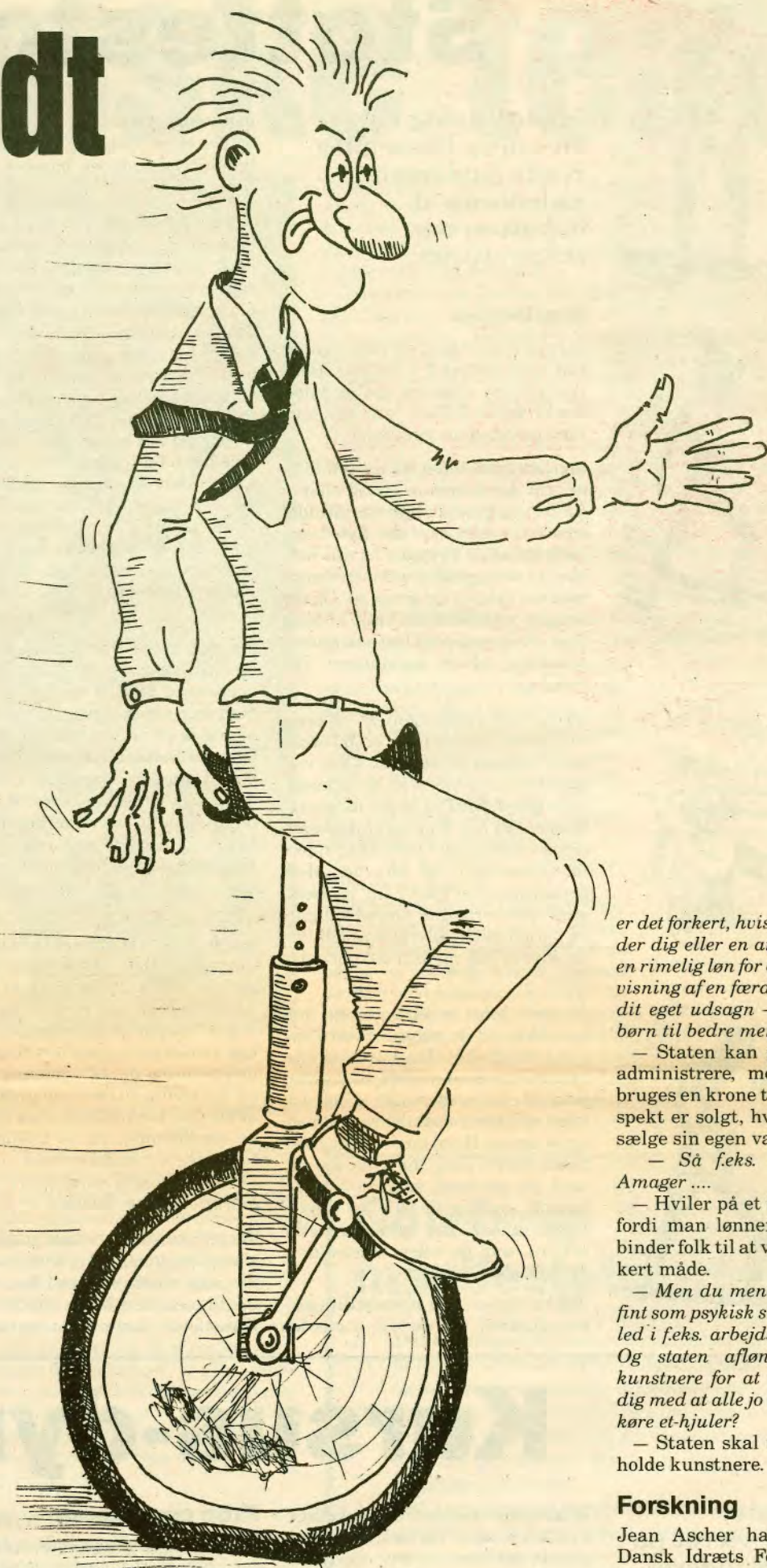
Tegning: Holger Olsen

detaljeret og i manuskriptform og præsenterede det for embedsmændene i ministeriet.

Man bør efter min mening ikke kræve at blive lønnet som kunstner af staten, ud over at samfundet skal give nogle muligheder, dvs. rum og steder, hvor man kan øve sig og spille. Jeg er f.eks. igang med et projekt om at lave Israels Plads om til en hjul-bane, som et offentligt anlæg for alle børn på hjul — rulleskøjter, skateboards, et-hjulere, BMX'ere osv. Det er der mening i.

Men man bør tage lønningerne væk og sige: I må kunne sælge jeres kunst, leve af det, ligesom i det private erhvervsliv.

— Men kunsten og kulturen kan ikke eksistere i Danmark uden en eller anden form for støtte. Fulgte man dine principper med teatrene, f.eks. Det kongelige

er det forkert, hvis f.eks. staten tilbyder dig eller en anden dygtig lærer en rimelig løn for at forstå en undervisning af en færdighed, der — efter dit eget udsagn — simpelthen gør børn til bedre mennesker?

— Staten kan give penge til at administrere, men der bør ikke bruges en krone til løn. Ens selvspekt er solgt, hvis man ikke kan sælge sin egen vare.

— Så f.eks. Gøglerkolen på Amager

— Hviler på et forkert grundlag, fordi man lønner undervisere og binder folk til at være der på en forkert måde.

— Men du mener, at et-hjulere er fint som psykisk stabilisator og som led i f.eks. arbejdsløshedsprojekter. Og staten aflønner også andre kunstnere for at undervise, samtidig med at alle jo ikke kan leve af at køre et-hjuler?

— Staten skal understøtte, ikke holde kunstnere.

Forskning

Jean Ascher har trods alt søgt Dansk Idræts Forskningsråd om penge gennem et af sine mange projekter, Uni-Cykelunionen, for at kunne forske i, hvad et-hjulet cykling gør og kan gøre for drenge og piger. Men da et-hjulet cykling ikke er godkendt som sport inden for DIF, betød det afslag.

Cirkusmandens glubende livsmod og interesse ligger i den grad i hjulet — som begreb og arbejdsredskab. Cirkus Changhigh har da også storslåede planer om engang at lave et show ud fra ideen om, at alle hverdagens gøremål skal foregå på et hjul, fra brusebadet til aftensmaden

Da Jean og Margit belaver sig på at trille væk igen efter samtalen, spørger jeg ham, hvornår man bliver for gammel til at leve på et hjul — balanceorganerne begynder at svigte.

Han vil ikke ud med en alder. Men håber for sit eget vedkommende på, at der til den tid vil være folk — på et-hjulere — der vil kunne støtte ham på cyklen. Han får sikkert ret. □

— Ville det være lukket eller aldrig oprettet. Men det kan da ikke være underskudsforretninger år efter år, bare fordi man kalder det kultur. Det er i orden at give penge til teatergrupperne, men de må kun bruges til teatret, ikke til lønninger.

Hvis mit teater gik for dårligt, ville jeg finde noget andet at lave. Firmaet skal være solvent, og samfundet skal ikke give blodtransfusion i form af støttepenge.

— Men alt dette ville betyde, at forestillingspriserne skulle hæves drastisk, og så ville mange børn se mindre teater, gøgl og cirkus

— Folk må justere deres liv til det, de tjener. Man kunne kalde det selvkontrol som en gængs handelsholdning.

Nul lønninger

— Men apropos det at tjene. Hvorfor

Støttestokken

Modmonolog til
Henning Olesen fra
Niels Andersen i
anledning af
debatten om
statsrefusion.

Kære Henning,

enhver teaterform, ethvert menneske med teaterild i sig kan fremtræde, tage chancen, stå og falde her i Danmark. Fint og smukt set i ytringsfrihedens trolldomspejl.

Men støttestokken fra det offentlige står der kamp om, hvad ellers? Er alt lige gyldigt, lige værdifuldt, som fremvises, skal det hele bare have stokken i ryggen? I din hyldest til mangfoldigheden forekommer det mig, at du synes så! Og du bruger ovenikøbet et citat af Mao fra en helt anden tid i en helt anden situation til at kanonisere din mening.

Vi skriver slutningen af 80'erne nu, ikke slutningen af 60'erne, hvor kampen om støttestokken var anderledes og havde en anden nødvendighed. Små 20 år gør meget til forskel. Vi har fået revolutioneret teaterbilledet set i forhold til tiden før slutningen af 60'erne. Men revolutionen er gået i stå, har ædt sine egne børn og er nu ved at ligne en parodi på sig selv; et vrængbillede, som er stik modsat det oprindelige.

Du postulerer, at jeg lyver om mit kendskab til de mange forestillinger i skudfeltet. Du burde kende mig godt nok til at vide, at jeg går ikke ud med vurderinger af den art uden at have indsamlet råstof med egne sanser. Hvad med at tage telefonen næste gang du vover dig ud med en påstand, som du bygger hele dit indlæg op på? Det ligger langt under det professionelle niveau, som du ellers udstråler i dit arbejde.

Jeg har set et væld af forestillinger, hovedparten om du vil, støttede,

ustøttede, etablerede, uetablerede, og det er selvfølgelig dette førstehåndskendskab, jeg baserer mine indsigelser på.

For det første har jeg set en række af de mange forestillinger, der har gøgl, cirkus og trylleri som målsætning, og som stik imod reglerne om statsrefusion alligevel har fået det blå stempel. Jeg mener, at de må gå ind i det samlede kulturudbud ad de kanaler, som de kan skabe og som de har skabt i tidens løb. Og ikke som nu, hvor de har hængt sig på det børneteaterboom og den børneteaterånd, som har sin kilde i den *dramatiske* tænkning. Der er fanden til forskel på let underholdning og så på dramatisk fantasi, som bearbejder konflikter, mytestof, modsætninger og sociale vilkår i forhold til både tanke og følelse.

For det andet har jeg set mange forestillinger, som har meget begrænset bund i spillerevnerne. Som har figurtegninger, tekstforløb og ikke mindst rytmer, der er for ubehjælpssomme set ud fra en professionel målestok, selv om de pågældende prætenderer at være professionelle over for publikum. Bl.a. ved hjælp af statsrefusionen. Kort sagt forestillinger, der sælges under falsk varebetegnelse!

Alle de oplevelser har jeg så sat mig for at kode sammen med oplysningerne i Den røde Brochure. Og jeg har måttet konstatere, at stort set går der en markant skillelinje – med meget få undtagelser, som kan tælles på to hænders fingre – ned gennem de 127 grupper med ca. en trediedel, som er professionelle, dvs. beskæftiger organiserede medlemmer, og to trediedele, som ikke er professionelle. Og at skillelinjen også manifesterer sig i forestillingernes kvalitet!

Teaterloven og herunder statsrefusionen er en offentlig kunststøtte, som til en vis grad kan sammenlignes med loven om Statens Kunstfond. Teaterrådet og treper-

soners kunststudvalgene har samme idé som udgangspunkt. Loven har til formål at sikre levevilkår for den kunstudfoldelse, der har svært ved at overleve, fordi den er værdifuld ved sin lyst og sit mod til at være eksperimenterende, vaneudfordrende og grænsesøgende. Ud fra mine oplevelser mener jeg altså, at Teaterrådets vurderinger, som de kommer til udtryk ved den direkte støttetildeling, også må komme til udtryk ved den indirekte bløstempling til statsrefusion.

Mit ærinde i forrige nummer af Børneteateravisen var at påpege, at refusionsordningerne i tidens løb er blevet underløbet af de mange forestillinger, som ikke lever op til forudsætningerne, og at det er døden for børne- og ungdomsteatret, når slaphed, lalleværk og slasket underholdning kan købes med refusion.

Skal det børneteater, som bliver skabt ud fra et dybt, dybt indsigtfuldt engagement i børnene, kvæles i sine vækstbetingelser af det, der også kalder sig teater for børn, men som kun besnærer i kraft af sit glitrende, spinkle, overfladiske flimmer?

Det er det, der er spørgsmålet, Henning, og du besvarer det med din lovsang af mangfoldigheden med et rungende JA, andre besvarer det med en lige så larmende tavshed, men jeg har altså følt det nødvendigt at råbe NEJ.

Vi to har begge været med til siden slutningen af 60'erne at sætte den udvikling i gang, som nu kulminerer i sin egen dødelige stagnation i disse år. Burde vi ikke være de første til at sige fra, når vi ser vore intentioner vendt på hovedet og vore ideer forvandlet til plat? Det plattenslageri, som vi selv vendte os imod, da vi kastede os ind i kampen for at vende teaterhistoriens gang.

Med kæmpehilsen,
din Niels

Niels Andersen, Vandrefalken

Kursus-dynamit!

11 børneteater-spillere har været på to måneders videreuddannelse i efteråret. Max Madsen beretter om udvalgte glæder fra Århus-kurset.

Vi var 11 deltagere, alle med arbejde i eller tilknytning til gruppeteater inden for BørneteaterSammenslutningen; Dueslaget, Rivegildet, Gruppe 38, Teater 83, Madsens Album.

Efter 14 dages improvisationsarbejde med Keith Johnstone sagde vi goddag til Kosana Luca, som er fast medlem af Roy Hart Theatre, der holder til i Maleraque i det sydlige Frankrig.

Man bliver aldrig for dygtig til at arbejde med basale øvelser for stemmen, og der er udfordring nok for den bedste. At blive undervist efter Roy Hart-metoden indebærer en masse krops- og improvisationsarbejde, og der blev stillet store udfordringer til at nå ind til benet

af ærlighed igennem de forskellige øvelser; bevæge sig væk fra sikker grund, udfordre sig selv, overraske sig selv.

Det går nemmere, når der er tryk tilstedeværelse, og Kosana var god til at skabe en fælles atmosfære fyldt gruppeånd.

Krop og stemme

En af de grundlæggende opfattelser i Roy Hart-metoden er at krop og stemme hører sammen, så vi brugte kroppen og dens formåen som underlag for stemmens udtryk. Det lyder måske banalt, men der er pokkers forskel fra en

konventionel sangpædagog's dose- ren af bugstøtte til en inddragelse af hele kroppen fra tæer til hårspidserne.

Det kroppen gjorde, og den bevidsthed vi kunne placere i kroppens forskellige dele, farvede stemmen og underbyggede dens udtryk.

En vigtig ting i Roy Harts opfattelse er, at intet er uopnåeligt for stemmen, uanset hvem du er. Under Kosanas anførelse begav vi os ud i nyt land og indtog det. Jeg kan tale med om det; jeg nåede op på et stemmeleje, hvor de spindel- vævstynde toner bliver til vibrationer.

Kroppen som forstærker

Et andet af Kosanas særpræg er hendes arbejde med fødder og sensualitet. Faste stamp med fødderne giver kroppen styrke. Det er med en krop som en forstærker; jo bedre den er dimensioneret, jo bedre lyd kommer der ud af apparatet. Vi fik stoltheden og sensualiteten tilbage; stemmen fik fylde.

På den mere slidsomme del måtte vi igennem åndedrættet som bærer af lyden. Resonansbunde (kroppen som en grotte) og alle de små hulrum. Skalaer i dybder og højder, som lagde en oktav til hver deltagers kunnen.

Sang med Ida Kellarova

Efter en måneds karakterarbejde med Ann Jellicoe stod der 14 dages

Vi har brug for hinandens sprog

De fleste gruppeteatre i Danmark har en politisk og holdningsmæssig målsætning, som ligger til grund for deres teatermæssige virksomhed. Her har et medlem af Bjørneteateret sat nogle teoretiske overvejelser på artikelform.

»Grå, kære ven, er al teori og grønt er livets gyldne træ«
Goethe (1749-1832)

Af CATHRINE POHER

Teorier er for stive, tekniske og sterile. De deler vores arbejde op i små dele, selvom det vigtigste er at finde helheden.

Hvad er det der får en forestilling til at leve? Det er selvfølgelig mange ting, nogle visioner, nogle skuespillere og deres arbejde, scenografi, dramaturgi, dukker, musik, lys... og jeg kan prøve at betragte hver enkelt ting for sig. Men det vil jeg ikke gøre her. Jeg vil hellere skrive om filosofien bagved.

Man møder i dag tit mennesker, som arbejder med teater, som går fra kursus til kursus og dygtiggør sig. De kan blive fantastisk dygtige til at mestre en teknik, som de meget ofte ikke ved hvad de skal bruge til. Vi gør det omvendt. Først

Catherine Poher i Bjørneteaterets forestilling »Frakken«

efter at være blevet klar over, hvad vi gerne vil fortælle, og efter at have fundet frem til formen på forestillingen, forsøger vi at dygtiggøre os rent teknisk. tit gør vi det også, når vi spiller, og bruger hver optræden som en ny erfaring. Forestillingen udvikler sig meget, indtil vi synes vi er nået til det bedste vi kan yde – men det er ikke sket endnu! For vi er selv under udvikling, og det gør, at forestillingerne følger os og kan udvikle sig i evighed.

Broget baggrund

Vi har meget forskellig social og uddannelsesmæssig baggrund. Ingen af os er teateruddannede, eller har lyst til at blive det. Vi har tidligere haft arbejde som musikere, arkitekt, maler, keramiker og lærer, og har valgt teateret, fordi vi kan lide den øjeblikkelige oplevelse, dialogen med publikum her og nu. Teater er også et sted hvor alle kan mødes: filmfolk, malere, billedhuggere, forfattere, dansere, dukkeførere, fortællere, teknikere, ingeniører, syersker osv. Bjørneteateret er ikke en samling skrappe skuespillere. Men i teateret kan alle bruge det, de har et særligt forhold til, i deres arbejde med at skabe nye forestillinger. F.eks. kan de, der før har været malere, bruge deres forståelse for farver, struktur, komposition og materialer. Vi har brug for hinandens sprog, så vi kan opfinde et nyt sprog, som vi kan dele med alle, både børn og voksne. Ligesom børnene, før de har fundet ordene, er vi på opdagelse, og øver os i at finde en umiddelbar kontakt imellem os og publikum. Børnene lærer os meget, fordi de reagerer direkte, griner og græder uden at skjule noget, uden at være påvirket af kulturelle faktorer, eller af det der er moden for tiden, eller af fornuften. De reagerer i forhold til deres følelser, som mennesker. Og det er først og fremmest mennesker, vi prøver at skabe, når vi arbejder med vores figurer. Vi finder i os selv figurerne reaktioner, meninger og gøremål, og udvikler dem langsomt igennem improvisationer. Figurerne vi skildrer er ofte mennesker med store ønsker, små mennesker med store verdener indeni, hvor hjerte rimer på smerte, men hvor smerten fortælles med en slags kærlig absurditet.

Tre planer

Vi fortæller tit om næsten ingenting: Om at være, om gerne at ville

være, om at elske (og ikke turde sige det), om at vente eller komme frem, om at nyde, om at fortælle om stilheden, om dagligdagen, om himmelen, om sammenhængen mellem himmelen og menneskene på scenen. Det er klovnens sprog – men en poetisk ramme, der gør sproget magisk.

Voksenteater er forbudt for børn, men børneteater er ikke forbudt for voksne. Det giver os mulighed for at nå det samme publikum som i Den tredje Verden, hvor alle tager til fest sammen og oplever noget fælles og socialt, noget man kan tage med hjem og dele med hinanden i lang tid bagefter. Når vi spiller for 0-100 år, bruger vi tre forskellige planer i vores forestillinger.

Det første plan: Sansernes plan, som helt umiddelbart opfatter billeder og lyd/musik. (Scenografi, musik, lys, kostumer, objekter).

Det andet plan: Forståelsens og følelsernes plan. (Dramaturgi). Billedernes sammensætning og rytme danner en historie. Den historie tager både skuespillerne og publikum med på en rejse, og i hver rejse fra et sted til et andet, sker der forvandlinger.

Det tredje plan: Det symbolske plan, som kan komme til udtryk både i billederne og teksten. Der hvor man rører ved noget, som er større end forstanden, det man kan kalde »en universel underbevidsthed«. En universel forståelse, som overhovedet ikke er intellektuel, eller sævr at opnå, men tvært imod er helt tæt på os som mennesker, som ligger dybt i os.

Udvikling

Jeg vil gerne lægge vægt på, at det er det menneskelige, som er det vigtigste for os. Vi udvikler os selv, som kvinder og mænd, hver eneste dag, og prøver at gøre os klare over vores liv, og det betyder at vi som skuespillere også bliver mere klare, og at vi i stadig højere grad bliver i stand til »at være« sammen med vores publikum, og dele den gave, som en god forestilling kan være. □

Cathrine Poher, født i 1953 i Paris. Uddannet som arkitekt i 1976. Kom til Danmark samme år, og begyndte at arbejde i Billedstofteater's basisgruppe, hvor hun holdt ved i 4 år. Har ved siden af teaterarbejdet virket som forfatter og grafiker. Begyndte i 1981 med den nydannede børneteatergruppe »Bjørneteateret« med hjemsted i Bjørnstrup nær Kalundborg.

sang med Ida Kellarova som lærer på programmet.

I modsætning til arbejdet med Kosana, der spredte sig ud til hele rummet, var vi samlet omkring klaveret, men Kosana havde lukket os op, så vi var parate til nye udfordringer.

Med øvelser lærte vi at beherske stemmen og åndedrættet i glidende overgange. Lige på og hårdt (intonation). Glide fra dur til mol toner. Trykke den af. En forfærdelig masse toner på én vejtrækning. Økonomisere med luften. Hårdt arbejde med fine toner til fuld styrke og ned igen til afrundet udklingende slutning. (Begyndelse og slutning er vigtig for tilhørernes tro på det han/hun hører).

Kellarovas metode kan man kalde ærlighed, først og fremmest ved at bruge egen stemme, og ikke nogen tillært kunststemme. Dette, parret med følelse og indvendige billeder, gør stemmen smuk og høreværdig.

Kellarova kommer fra Tjekkosllovakiet, hvor hun er konservatorie- og teateruddannet. Hendes far var zigøjner, og hun har taget zigøjnerens sang- og musiktradition op i

sin sang og undervisning. Den måde, zigøjnerne synger på, er utrolig ekspressiv og billedfremkaldende hos en emotionsforladt dansker, der hellere siger: »Nu tror jeg nok, at jeg bliver vred,« i stedet for at blive det.

Dynamitladninger

Vi lærte sang på »Romani«, zigøjnerens sprog. Selv om vi ikke forstod ordene, var der ingen problemer med at give ordene de rette

betoninger og liv. Det kom af sig selv, for musikken bærer følelserne frem.

Vi arbejdede individuelt og i kor med flere stemmer. De med svage stemmer kunne ikke genkendes efter 14 dage; volumen var fordoblet, og tonen var ren.

Vi lærte at farve stemmen ved at etablere en følelse af at berøre forskellige stoffer. Vi forlod alle bastioner af skønsang, her gjaldt det om at virke overbevisende på hinanden, at få tilhørerne til at tro på det, vi sang, inddrage dem, få dem med.

Begejstring er det rette ord for vores tilstand i vores arbejde med Ida Kellarova og hendes sangundervisning taler hele sjælens register. Med den tæthed vi opnåede, skabes der stor og overbevisende, ja, undskyld, men jeg kender ikke andre ord for det end ordet »kunst«. Vi kan jo satse på, at vi kan overføre lidt af den ånd i vort daglige arbejde. Så pas på! Der er sluppet 11 tikende dynamitladninger ud fra Århus kurset. □

Max Madsen er skuespiller i Madsens Album

Fra Bjørneteaterets forestilling »Inde i spejlet«.

Udvidet nordisk møde i København

I dagene 11.-13. september afholdtes nordisk ASSITEJ-møde i København, hvor Dansk ASSITEJ var vært. Ud over de nordiske ASSITEJ-centre var Sovjetunionen repræsenteret ved generalsekretæren for ASSITEJ/USRR, Galja Kolosova.

Mødet vedtog en handlingsplan for et nordisk-sovjetisk samarbejdsprojekt i 1988/89, som går ud på en gensidig udvekslingsrejse mellem Norden og Sovjet, således at en delegation på seks sovjetiske teaterfolk (repræsenterende forskellige arbejdsområder) foretager en studierejse i de nordiske lande fra d. 1.-22. maj 1988 — sluttende med festivalen i Odense, og en tilsvarende delegation fra de nordiske lande besøger forskellige sovjetrepublikker i 1989.

Dette skal være første skridt — en sondering af muligheder for samarbejdsprojekter af mere kon-

kret/praktisk art. Vi håber på, at samarbejdet derefter kan udbygges til at omfatte egentlig udveksling af f.eks. skuespillere, instruktører, scenografer, teknikere osv. Der er nedsat en nordisk planlægningsgruppe for projektet, og denne gruppe har afholdt sit første møde i Helsingfors i slutningen af november.

Nordisk og International børneteaterfestival i Odense

Her skrider planlægningen fremad. Mange brikker er ved at falde på plads — og en del mangler naturligvis endnu. Værst er det, at vi mangler godt 300.000 kr. for at få budgettet til at gå op. Bestyrelsen og arbejdsudvalget knokler på for at finde muligheder til at skaffe pengene.

Det har vist sig — som man

måske kunne forvente — at den højt opreklamerede sponsorering ikke duer til noget, når der er tale om børnekultur. Der er åbenbart ikke prestige nok i det.

På næste nordiske møde — i Stockholm i januar — skal de enkelte de forestillinger, der skal repræsentere dem på festivalen, afvikles — som det ser ud nu — blive gæstespil fra Storbritannien, Sovjetunionen og Tjekkioslovakiet.

Dansk ASSITEJ har udgivet en folder om arrangementet — og den sendes i øjeblikket ud til teatre og teaterorganisationer over hele verden.

Det er allerede nu muligt at melde sig til festival og seminar. Seminar-afgiften er sat så lavt som 100 kr. pr. deltager — og billetprisen til offentlige forestillinger er 45 kr. Dansk ASSITEJ har lavet en færdig »pakke«, der indeholder ophold på 1-klasses hotel, al fortæring, en forestilling pr. dag og seminardeltagelse. Alt dette fås for kun

3.750 kr. (fra søndag d. 15. maj til søndag d. 22. maj). Det endelige program for festival og seminar forventes at ligge klar i begyndelsen af marts 1988.

Brugerkonference

I forbindelse med Børne- og ungdomsteaterfestivalen i Århus 17.-24. april 1988 vil der blive afholdt brugerkonference (som traditionen byder). Konferencen arrangeres i samarbejde mellem en lokal arbejdsgruppe og Dansk ASSITEJ, og datoer, der allerede nu kan afmærkes i kalenderen, bliver fre- dag d. 22. april — altså inden festivalens weekendarrangement. Der vil blive orienteret nærmere om brugerkonferencen i Børneteateravisen.

Dansk ASSITEJ
Frederiksborggade 20, 3.
1360 København K
Tlf. 01 15 69 00

Ungdomsteateruge i Finland

Suomalainen nuorten teatteriviikko

Af MICHAEL RAMLØSE

I dagene 23. november til 1. december afholdtes for anden gang den finske ungdomsteateruge i Helsingfors. I festivalen deltog 15 finske teatre samt et italiensk gæstespil.

I de fire dage, jeg var gæst på festivalen, nåede jeg at se et helt pænt udvalg af finsk ungdomsteater.

Blandt de mest spændende forestillinger var den helt nye gruppe Viirus' forestilling »Massakarakaden« (ordspil på massakre/maskerade) af Eugène Ionesco. Viirus består af fire skuespillere, som dannede gruppen umiddelbart efter deres afslutning på Teaterhøgskolen for to år siden. »Massakarakaden« foregår i en by, der pludseligt og uforståeligt rammes af en epidemi, der hurtigt og sikkert udrydder det meste af befolkningen. Lægevidenskaben står magtesløs — nægter faktisk at anerkende døden som en realitet. Angst og fordomme slår ud i lys lue, politi-

kere lover frelse gennem et nyt system, venner kan ikke længere omgås hinanden, der skal findes syndebukke.

Der er vel omkring 40 forskellige roller i stykket — og de medvirkende springer med lethed rundt imellem dem i en ligeså enkel som raffineret instruktion, akkompagneret og understøttet af en trommeslager på bl.a. gamle tønder, koklokker osv.

Desværre var der kun meget få unge mennesker til den forestilling, jeg overværede; men der er ingen tvivl om, at forestillingen både på grund af sin velspillethed og tydelige aktualitet går ind hos et ungt publikum.

Ingen leflen for de unge

Et tydeligt træk hos Viirus — og osse i alle de øvrige forestillinger, jeg nåede at se — er, at man på ingen måde lefler for det unge publikum, men tværtimod stiller krav til dem. Ikke i en eneste forestilling blev man overpøset med overgear, opskruet rock-musik, der anvendes, fordi man tror, det er den eneste måde at få de unge i tale på. Som en af oplægsholderne på det tilknyttede seminar, den svenske instruktør Elisabeth Söderström, udtrykte det: »Vi er så bange for, at de unge ikke skal synes om os, så vi vælger at stryge dem med hårene i vores forestillinger — og det er i vir-

keligheden en nedvurderende holdning til vores publikum.«

Kom-Teatteri's forestilling »Betoniyö« (Betonnatten) skildrer meget intenst og stærkt en 16-årig drengs dagligdag i forstadens betonmiljø. Fuldt af fremmedgørelse, vold og håbløshed — en verden uden menneskelig varme, hvor det eneste reelle forsøg på menneskelig nærkontakt på grund af angst og fordomme må ende med mord — og i sidste ende med selvmord, fordi der ikke er veje ud af håbløsheden. En meget dyster og stærk forestilling med gode og nuancerede personskildringer samt — midt i den ret social-realistiske fremstilling — klar teatralisk symbolik, der gjorde, at man uden at forstå ét eneste af forestillingens mange ord problemfrit kunne følge med i det hele.

Det svensk-sprogede Skolteatern spillede »Ålskap«, en collage af tekster af Märta Tikkanen. Det var vel den forestilling på festivalen, der krævede mest af det unge publikum. En forestilling om kærlighedens svære vilkår — om at turde tro på, at det holder — hver gang, om skuffelser, forventninger, drømme og erindringer. Den modne og den helt unge kvindes tanker sat op imod hinanden, vævet ind i hinanden, barndommens venindesnak, angsten for at blive kasseret, de store drømme og de små liv.

Det var på mange måder en meget smuk og tæt forestilling — især osse på grund af Märta Tikkanens tekst — men den blev spillet i

en helt misforstået, grim og ubrugelig dekoration med spejle og strudsejer. Det tåbelige ved det var, at dekoration var fuldstændig overflødig i denne forestilling, der klart lever på ordet og skuespillerens nærvær. Og endnu mere tåbeligt bliver det selvfølgelig, når der er tale om en turnerende forestilling — og kulissen vejer nok omkring et ton.

Seks forskellige slutninger

Ahaa Teatteri havde anderledes fart og tempo i kriminalfarcen »Herra Poukin arvoitus« (Herr Poukis mysterium), hvor hr. Pouki (finsk slang for Bogart) som den

hårdkogte, cigaretrygende detektiv skal opklare et øksemord, der finder sted på en snusket restaurant. Forestillingen, der er utroligt morsom og fuld af gode teaterindfald, starter med mordet, hvorefter man i opklaringen ruller to timer tilbage og ser optakten til forbrydelsen. Der er — som der skal være i en god farce — uendelige forviklinger og intriger — og da man nærmer sig gerningstidspunktet, kommer alle implicerede op at skændes om, hvem der kan være forbryderen. Her afbrydes forestillingen, og der foretages en meningsmåling blandt publikum, hvorefter vi får opklaringen. Ahaa Teatteri har seks forskellige slutninger på stykket, alt efter hvem der er publikums »favorit« som morder. I den forestilling, jeg så, var det detektiven selv, herr Pouki, der var morderen.

Desuden bød festivalen på nogle amatørteaterforestillinger og forestillinger, hvor unge selv spillede teater, ligesom nogle professionelle skuespillere ledede workshops for unge. Endelig præsenterede festivalen et italiensk gæstespil med Teatro Dei Piccoli Principe »Narciso, amico mio« (omtalt i BTA nr. 60 i reportagen fra Ritej-festival i Lyon).

Alt i alt en stor og bredt favnende manifestation på det børnekulturelle område, der desværre — i Finland såvel som her — værdsættes alt for lidt, og som ikke har kultur-redaktionernes interesse overhovedet. □

REPERTOIRE

Repertoirenryt er en løbende orientering om tilføjelser, ændringer og korrektioner i forhold til det repertoire, der er anført i repertoirebrochuren TEATER 1987-88 («Den røde Brochure»).

Som det gælder for repertoirebrochuren, kan det ikke garanteres, at alle de omtalte forestillinger under Repertoirenryt er refusionsberettigede i henhold til teaterlovens § 16 d.

I det hele taget er hverken redaktionen, Teatercentrum eller Børneteatersammenslutningen ansvarlige for de omtalte forestillingers kvalitet, politiske holdning eller pædagogiske udformning.

Bjorneteatret

Klintegårdsvej 38
4400 Kalundborg
Tlf. 03 50 86 25

ENGANG VAR DER INGENTING

Sol og måne fortæller en historie, der er så gammel, at ingen længere husker, hvem der først fortalte den. Den handler om, hvordan verden skabtes af urjætten Ymers krop. Vi præsenteres for den kloge Odin, den stærke Thor og den listige Loke, og oplever, hvordan den nyfødte jord straks bliver skueplads for guders og jætters strid

»Engang var der ingenting« er en blanding af skuespil, dukkespil og musikalske indslag.

Manuskript: Bjørneteatret
Aldersgruppe: 6-10 år
Medvirkende: Tom Nagel & Holger Wiuff
Varighed: ca. 50 min.
Scenekrav: 5×11 meter incl. plads til tilskuerne
Løftshøjde: 2,2 meter
Mørklægning påkrævet
Pris: kr. 2.850,- + moms kr. 627,-, ialt kr. 3.477,-

Bådteatret

Nyhavn 14
1051 Kbh. K
Tlf. 01 13 21 51

SURHED SMITTER

Forestillingen har følgende ændringer i forhold til Den røde Brochure:
Varighed: 45 minutter
Medvirkende: Sanne Grangaard & Annette Karlsen

Se iøvrigt Den røde Brochure s. 62.

Comedievognen

Herlev Bygade 30
2730 Herlev
Tlf. 02 84 71 71

EN LOMMEHISTORIE

Henrik har lommerne fulde af ting og sager. Minder og gaver som har hver deres historie. Henrik har rejst hele sit liv. Først og fremmest med sin mor og far. Nu rejser han alene.

Hvor har Henrik været?
Hvor skal Henrik hen?
Det vil han selv fortælle om i »En lommehistorie«, en spændende historie fra »gamle dage« — fra sidste sommer, fra forleden dag, fra da Henrik var lille.

En beretning om et liv som rejsende i oplevelser, fortalt med teatrets magi og fortællerkunstens traditioner.

Manuskript: Preben Friis & Henrik Steen Larsen
Instruktion: Preben Friis

Scenografi/kostumer: Tora Winther
Medvirkende: Henrik Steen Larsen
Spilleperiode: 2/2 til 30/5 88
Aldersgruppe: 3 til 7 år
Antal tilskuere: max. 60
Varighed: 45 min.
Spilleareal: 4×3 m
Højde: Alm. loftshøjde (stor stue/fællesrum)
Pris: 2.000 kr. + moms, ialt 2.440 kr.

ESPRESSO

Hvem er kvinden i baren? Hvem er manden bag disken? Hvem disker op med hvad? Hvem er hende under bordet? Hvad er meningen? Er der nogen?

Er der noget ved musikken? Er musikken for høj? Er niveauet for lavt? Er *Espresso* svaret på dine bønner? — Eller er det en ny forestilling fra *Comedievognen*?

Begge dele måske?

»Espresso« tager i en underholdende form sit udgangspunkt i cafémiljøet. Forestillingen henvender sig til unge og voksne og er velegnet som såvel selvstændig forestilling som indslag i større underholdningsarrangementer.

Manuskript: Kim Fupz Aakeson
Instruktion: Hanne Jørna
Scenografi/kostumer: Svend Hangaard
Medvirkende: Hanne Tvestmann, Eva Mannov + 1
Spilleperiode: 1/3 til 30/5 88
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Antal tilskuere: max. 150 (eller efter aftale)
Varighed: ca. 50 min.
Spilleareal: 5×4 m, højde 3,5 m
Pris: 5.000 kr. + moms, ialt 6.100,- kr.

FEBER

I en lille båd sidder Milan & Oli. Hvor kommer de fra? Er de forlist med en luksusliner? Er de på søndagsskovtur på kanalen? Er de på vej til Sverige? Amerika? Er de på flugt?

Den dramatiske historie om Milan & Oli når feberagtige højder, da en epidemi øjensynligt forfølger de to i robåden. En historie om en smitsom sygdom og ... død?

En ny »alvorlig farce« med det komiske par — i en visuel og kropslig teaterform, hvor ordenen er afløst af »grame-lot« eller sort sprog.

»Feber« vil blive til ud fra den grundlæggende idé, at skuespillerne, instruktøren og scenografen arbejder tæt sammen i en hektisk, spændende og krævende proces. En proces, hvor alle ideer bliver vendt og drejet og afprøvet igen og igen.

Resultatet vil blive en forestilling, der har tidens strømme og ideer i sig — i en komisk, kritisk og grotesk form.

Manuskript: Niels Jørgensen, Bo Bertram og Anthony Michael
Instruktion: Anthony Michael
Scenografi/kostumer: Ene Ravn Hansen
Medvirkende: Niels Jørgensen og Bo Bertram
Spilleperiode: 14/3 til 30/5 88
Aldersgruppe: 10 år og opefter
Antal tilskuere: max. 250
Varighed: ca. 70 min.
Spilleareal: 7×7 m, højde min. 4 m
Tekniske krav: Mørklægning, 380 V (3×16 amp.)
Pris: 4.500 kr. + moms, ialt 5.490,- kr.

Gadesjakket

Rugårdsvej 12
5000 Odense C
Tlf. 09 14 40 21

PÅ DEN GRØNNE GREN

— En landsbywestern om dansk landbrug

— en gård på randen af tvangsauktion
— en forsvunden forsker fra NASA
— en ung kvinde med mod på landmandslivet
— en lille mand med for meget magt
— en landsby i opløsning.

Gadesjakkets sommerforestilling er i år en musikalsk komedie om dansk landbrug af i dag. Vi har skævet til det amerikanske western-melodrama og til Morten Korch-filmene fra 50'erne og 60'erne, da vi skrev denne historie, der indeholder kærlighed ved første blik, skumle planer, morsomme forvekslin-

»Børn på hospital«

ger, kampen for æren og nervepirrende opgør mellem de gode og de onde.

I forestillingen møder vi husmanden Villy og hans datter Linda. Hun arbejder i byens eneste forretning, døgnkiosken. Storbonden John, der har problemer med økonomien og kærligheden. Mona, en ung, ihærdig kvinde, der driver Højgården. Martin, netop ankommet fra USA. Landsbyens to gamle »tanter«, Johanne og Margaretha. Og sidst, men ikke mindst, tre country-musikere i for små veste og for høje støvler, »Karl's Country Klub«.

»På den grønne gren« er en morsom og underholdende forestilling, der fremstiller de omstændigheder, som danske bønder i dag må leve og arbejde under.

Turnéperiode: 1/7-31/7 1988
Pris: 7.500,- + moms, ialt kr. 9.150,-
Varighed: ca. 60 min.
Forfatter: Josefine Ottesen
Komponist: Jan Schönemann
Instruktør: Jon Paul Cook
Medvirkende: 7 skuespillere og 3 musikere

NYA-NYA BULEMBU

Forestillingen har fået ny tekst. Det er en bearbejdning af det gamle eventyr fra Sydafrika »Nya-nya bulembu« og handler — ligesom den originale historie — om den ulykkelige prinsesse Kiti-la.

Forestillingens tema er i vores version oplevelsen af ikke at blive elsket som den man er; fornemmelsen af at være grim, dum og i vejen og slet ikke sådan, som ens forældre åbenbart forventede; følelsen af at være årsagen til at familien skændes og ønsket om at forsvinde, så man ikke er til mere besvær.

Vi har valgt at lade os inspirere af det afrikanske univers i valg af stil, scenografi og musik og forestillingen har derfor megen humor, dejlig trommemusik, flotte danse og meget magi.

Tilskuerantal: max. 150
Pris: 4.200,- + moms, ialt kr. 5.124,-
Turnéperiode: 1.-12/2 88 samt forår 89

Se iøvrigt Den røde Brochure side 119.

Lise Giødesen

Carolinevej 25
2900 Hellerup
Tlf. 01 51 03 62

BØRN PÅ HOSPITAL

En historie om et barn, som kommer på sygehus. På sygehuset undersøges barnet af børnelæger i hvide kitler og udskrives igen fra sygehuset efter en vellykket operation.

I forestillingen medvirker Dukke Lotte, Lise Giødesen samt publikum.

Efter forestillingen får børnene lov til at undersøge og lege med rekvisitterne, som lægeinstrumenter, kitler, etc.

Forestillingen kan suppleres med filmen: »Børn på hospital« om et barns virkelige hospitalsindlæggelse.

Teaterforestillingen, som møder børnene, har samtidig den vigtige funktion at afdramatisere oplevelserne på et sygehus. Raske børn og deres forældre tænker ikke over, at næsten alle indlæggelser sker akut, og så er det for sent at forberede børn på sygehusets ofte skræmmende verden.

Dette lille teater har turneret i Danmark siden 1980, især på børnebiblioteker.

Forestillinger arrangeres hele året.
Yderligere oplysninger: Se ovenstående.

Egnsteatret Gruppe 38

Frederiksgade 34 o.g.
8000 Århus C
Tlf. 06 13 53 11

SOM EN TIGER I BUR

Prisen for forestillingen er fejlagtigt udregnet i Den røde Brochure. Den rigtige pris er: 2.950,- + 22% moms, ialt 3.599,- kr.

Se iøvrigt Den røde Brochure s. 128.

Det lille Teater

Lavendelstræde 7
1462 København K
Tlf. 01 12 27 13

UNDER VANDET ER MÅNEN BLÅ

Forestillingen har følgende ændringer i forhold til brochuren:

Instruktion: Else Qualmann
Musik: Johannes Mørch
Se iøvrigt Den røde Brochure s. 165.

Teatret Marquez

Postbox 368
8100 Århus C
Tlf. 06 16 03 36

ONE MORE PLANET, PLEASE

Forestillingen er et drama om forurening i vor tid. I vort samfund er mange af vore handlinger absurde. Forestillingens udtryk er en forlængelse af denne absurditet, og er derfor på samme måde absurd. Vi vil alle gerne være mod forureningen, men for at stoppe den, skal vi gribe afgørende ind i vore levevaner og give afkald på en mængde forbrugsgoder. Forestillingen forsøger at vise denne skizofrene situation — denne dobbeltrolle som vort samfund befinder sig i.

I stykket befinder vi os i fremtiden, hvor døren åbnes til et mærkeligt museum: »Verden af i går«. Et museum for »hvad der skete dengang« — hvor dengang er nu (1987). Hvem er instruktør, skuespillere og tilskuere i dette absurde skizofrene kabinet?

Museet er samtidig et reservat for nogle mennesker, som stadig leder efter en mening — en tid, hvor toget for længst er kørt af sporet.

I et virvar af kulturelle fragmenter, rester af instinkter og psykiske spaltninger, forsøger de at sætte brikkerne sammen til en helhed — uden nogen garanti for, at disse tilhører samme puslespil.

Tekst og research: Gordi Roberts og Else Marie Laukvik
Lys og scenografi: Erik Gerken, Bo Clausen og Klaus Rubin
Musik: Bo Clausen
Instruktion: Else Marie Laukvik
Skuespillere: Ingeborg Bak, Lone Jørgensen, Poul Storm og Klaus Rubin

Teatergruppen Møllen

Møllepladsen 4
6100 Haderslev
Tlf. 04 52 66 79

BLOMSTER TIL ALGERNON

Møllen har netop haft premiere på »Blomster til Algernon«. I forhold til Den røde Brochure har forestillingen følgende ændringer: Forestillingen spilles ikke for folkeskolens ældste klasser, men først fra gymnasie/HF.

Max. tilskuerantal er 150, hvis der er tilskueropbygning, og 100 uden tilskueropbygning.

Forestillingen turnerer i første omgang indtil udgangen af april måned 1988.

Se iøvrigt Den røde Brochure s. 190.

Danseteatret Pulchinella

v. Elisabeth Jacobsen
Tlf. 06 22 05 01

Danseteatret forebereder en ny forestilling, der henvender sig til unge i alderen 14-16 år. Temaet vil være: »Man glemmer vist at lege i en vis alder«. Forestillingen er altså stadig på forbedringsstadiet. Men nærmere oplysninger kan fås hos ovenstående.

Pup-Art

Østerbro 28
5985 Søby, Årø
Tlf. 09 58 14 58

GÅSEMORS EVENTYR

Gåsemor, en omvandrende fortællerske, kommer vandrende over scenen. Koste, skrubber, alskens husgeråd stikker op fra hendes kurve.

Hun opdager børnene
Eventyr, siger Gåsemor, mens hun slår lejr på scenen, ... det kender nuti-

NYE BØGER

Jakob Mendel fra Møllen i »Blomster til Algernon«

dens børn vist ikke til nå, gør de det ja så, ... jooo, siger børnene, der skal være et slot, en fortryllet frø, Lucky Luke, siger måske en særlig opvakt yngling — og Gåsemor skriver børnenes ideer op på sin sorte tavle

Digterbrillerne findes frem fra kurvens bund — og nu bliver grydeskeer, kaffekander, stofrester og meget mere — til lige netop de personer, børnene har givet ideer til. Lysende billeder, huse, slotte, skove, bjerge — ja, hele verden og stjernerne med kan trylles frem i eventyrets verden.

Ikke to forestillinger er ens. Hver en ny gruppe børn, Gåsemor møder på sin vej, bliver aktive medskabere af historien.

Gåsemors eventyr er en aktiv teaterleg. For og med børn — samt voksne med barnesindet i behold.

Idé og manus: Jette Varn
Scenografi: Herbert Semey
Kostume: Peter Martinus
Instruktion: Marie Kilde/Jan Rohde Andersen
Aldersgruppe: 3-9 år
Tilskuertal: max. 100
Varighed: 45-50 min.
Spilleareal: 6 m br., 5 m dy., 2,5 m hø.
Tekniske krav: 220 V
Mørklægning: Ja tak
Pris: 2.900,- + moms, ialt kr. 3.538,-
Forestillingen er refusionsberettiget.

Musikteatergruppen Rivegildet

Snåstrup Mølle
Silkeborgvej 932
8220 Brabrand
Tlf. 06 94 12 05

DET DEJLIGSTE STED

Ændringer i forhold til Den røde Brochure:

Tilskuertal: max. 100
Pris: 2.800,- + moms, ialt kr. 3.420,-
Inst. kr. 2.913,- incl. moms.

STIKKEN ER LØS

Ændringer i forhold til brochuren:

Tilskuertal: max. 150
Aldersgruppe: 6-11 år
Pris: 3.480,- + moms, ialt kr. 4.245,-

Se iverigt Den røde Brochure s. 212 og 213.

Teaterkompagniet

Mejlgade 38
8000 Århus C
Tlf. 06 12 98 36

STIK

Denne forestilling er produceret i et samarbejde med Naturhistorisk Museum i Århus.

To mænd lever i en verden af i morgen, hvor alt er lagt øde, og de bliver helt salige ved tanken om en rigtig bille eller at klø et stort rødt myggestik. Da de er fødte optimister, forsøger de at leve videre som om intet var sket, men her har de gjort regning uden vært — naturens poetiske blomster vokser op og tager magten fra dem.

Hele scenariet er som hentet ud af et Storm P. univers.

Det er en forestilling, der gennem komikkens utraditionelle verden viser, hvordan menneskets ødelæggelse af naturen kan få de frygteligste følger.

Aldersgruppe: 6-12 år
Tilskuertal: max. 100
Varighed: 50 min.
Opstillingstid: 120 min.
Spilleareal: gymnastiksal eller lign.
Mørklægning: helst
El-tilslutning: 380 V
Siddepladser: Rullemadras og stole

Medvirkende: Ole Bjørn og Villy Pirok
Scenograf: Poul Plejdrup og Ruth Campau
Instruktion: Carl Press
Pris: kr. 3.599,- incl. moms

Teatergruppen Vester 60

Heimdalsgade 14, 1.
2200 København N
Tlf. 01 83 66 60

PROFESSION GANGSTER ELLER SALIGE ER DE FATTIGE

Forestillingen har følgende ændringer:

Instruktion: Kim Nørrevig
Varighed: 50 min.
Aldersgruppe: 5.-8. klasse

Se iverigt Den røde Brochure s. 286.

Ø-Gruppen

Lille Madsegade 32
3700 Rønne
Tlf. 03 95 44 83

HAVETS MODER

Hvad ville du gøre, hvis Havets Moder en nat kaldte på dig i drømme og bad dig komme og redde dyrene og naturen fra undergang?

Hvorfor netop mig? — ville du sikkert spørge og spekulere på, hvad du havde med det at gøre. Jeg kan jo ikke gøre for, at træerne visner, og havet ligner en olieøl, og at dyrene udryddes!

Men hvis hun blev ved med at kalde på dig, nat efter nat og sige, at det netop var dig, hun ventede på. Det var dig, der skulle komme og rede hendes snavsede hår, så naturen igen kunne få det godt.

Ville du så ikke tage din harpun og dine kamikker og gå ud på Den Store Is?

Det gjorde i hvert fald drengen Ajak, der kom fra den lille boplads i Menne-skenes Land. Han vidste ikke, hvad han skulle gøre, og hvor han skulle gå hen, men Havets Moder blev ved med at kalde på ham.

Scenografien i vores forestilling vil, bortset fra enkelte rekvisitter, bestå af lysbilleder — en rullende scenografi.

Billederne fremføres med overblændingsteknik, format 2×3 m og vil danne udgangspunkt for skuespillernes handlinger i billedfeltet.

Det er vores idé, at forestillingen henvender sig til børnene med en historie i traditionel forstand, men også appellerer til deres rumlige og billedmæssige fantasi, idet det stenalderholografiske scenario rummer muligheder både for en filmisk og teatralisk oplevelse.

Aldersgruppe: 6-12 år
Tilskuertal: max. 100
Varighed: ca. 55 min.
Pris: 3.800,- + moms, ialt kr. 4.636,-
Opstillingstid: 1-2 timer
Rumkrav: Spilleplads 4×4 m
Loftshøjde: 4 m
Absolut mørklægning
Forfatter: Terje Nordberg
Instruktion og scenario: Eri Neja
Skuespillere: Helle Hoffman og Søren R. Jensen

Teaterkompagniet

Lokalkultur

Fremtidsværksteder er sagen i dagens pædagogiske Danmark. Det er projekter, hvis struktur og indhold er tilpasset og tilegnet den præcise medspillergruppe, og hvor der aktiveres gennem lege, drama-øvelser, fortællerunder osv.

I bogen Nærkulturs projekt i Næsby — en Odense-forstad — er dramadelen af gode grunde udtalt, idet initiativtagerne var DATS og det engelske teaterprojekt Inter-Action.

Førstnævntes rolle som lokal katalysator er velkendt. Inter-Actions arbejde, der har hentet inspiration fra den brasilianske Paulo Freire og hans arbejde, er kendt for adskillige succesrige »aktioner« i London.

Det er en fornem måde at få et lokalt kulturpolitisk arbejde til at bære frugt på.

Nærkultur. Kulturelt arbejde i lokal-samfundet. Af Lars Høbye, Bent Jacobsen og David Powell. 89 sider, kr. 148,- (Teaterforlaget DRAMA).

Video – rival eller banal

Video. En oplevelse trænger sig på. En lang flyvetur til Grønland. Indlandsfly over indlandsisen. Videre med helikopter, sluttende med syv timers transport i hundeslæde, før jeg omsider nåede frem til en lille bygd i Vestgrønland. Isoleret fra omverdenen, bortset fra netop hundeslæder og katastrofe-helikoptere.

Men elektricitet var der. Og den lokale grønlandske dagplejemor havde ufatteligt nok en video kværnende i timevis. En slags automatisk babysitter.

Indholdet var ligegyldigt. Børnene var optaget af billedmediets dragende magt.

Således er TV- og videokulturens fremmarch med til at konstituere det passive menneske — og en udfordring til det levende medie, teatret, som ikke kan sidde overhørig.

Nogle teatre hopper med på effektjageriet; hurtige skift og fuld knald på rockmusikken. De kloge stoler på, at godt teater er en så intens oplevelsesform og holdningsformidling, som selv det værste video-gylle ikke kan ødelægge.

Unge Pædagogers bog om video har mange interessante faktuelle oplysninger og brugbare angrebsvinkler omkring dette relativt nye uomgængelige medie. Men formidler også nogle pædagogisk og kulturelt set forladte bastioner. Feks. et sted, hvor teatret er inddraget som katalysator for publikumsadfærd: Det er irriterede skuespillere, der ikke kan forstå, hvorfor der ikke kommer et andægtigt publikum i festskrud. Tilskuerne er hverken forventningsfulde eller rolige. De kommenterer skuespillerne, taler sammen under stykket, osv. For det er de vant til hjemmefra foran tossen.

Bortset fra at det teatersyn er underligt altmodisch, er det så også rigtigt? Har video fortrængt de voksne/unge tilskueres blufærdighed og gjort dem spontane? Som børnepublikummet, der nok skal vide at sige fra. Men også er koncentreret, når godt teater vises?

Men ellers er bogen spækket med statistikker, beskrivelser af videomarkedet, styringsmekanismer, udtryksformer, fascinationsanalyser, brugerkaraktistikker mm.

Video. Et ungt medie — de unges medie. Gunnar Witt (red.). 144 sider, kr. 129,- (Unge Pædagogers Forlag).

Nye udgivelser fra teaterforlaget KROKESA

Villi Stougaard: »Troldehertet«. Om følelser, fordomme og genbrug. Børne/ungdomsteater. 28 sider, kr. 27,50.

Villi Stougaard: Flaskeskibet. Om at komme på museum og genopleve sit eget liv. Skrevet til Aabenraa Museums 100-års jubilæum. Ungdoms/voksenteater. 44 sider, kr. 27,50.

Nye udgivelser fra teaterforlaget DRAMA

Jytte Hauch-Fausbøll: Splejsen. Om en drengs oplevelser i gensplejnings-samfundet. Tidligere opført på Jytte Abildstrøms Teater. 41 sider, kr. 42,-.

Leif Maibom: Helårssnisserne — der gik ud af glemmebogen. Et julestykke med udgangspunkt i folkløse-beskrivelser af nisseliv i gamle dage. 51 sider, kr. 46,-.

Jens Bonderup: Sidste udkald! En gruppe fly-passagerer får at vide, at om en halv time er det slut! Lavet som kollektivt arbejde på Ry Højskole. 79 sider, kr. 56,-.

Rainer Werner Fassbinder: Affaldet, byen og døden. Det skandaleombruste skuespil, der har fremkaldt demonstrationer og aflysninger i Vesttyskland og Holland med beskyldninger om antisemitisk indhold. For nyligt spillet på Husets Teater af Mammutteatret. Oversat af Carsten Bang. 59 sider, kr. 48,-.

Tidsskrifter mm.

En liste over de senest indløbne tidsskrifter mm. til BTA, omhandlende teater og/eller børne- og ungdomskultur:

Rampelyset nr. 178: Om bl.a. »Børne-Ældre Byen« og lokalspil i England og Silkeborg.

Rampelyset nr. 179: Om bl.a. amatørteatrets muligheder samt indtryk omkring Kimbris opsætning af Peer Gynt.

Teaterbladet nr. 107 og 108: Om lyset i Nibelungens Ring, latinamerikanske teaterfestivaler og kollektivt/ven-mands ledelse af teatre.

Teaterbladet 109: Om bl.a. kollektiv contra én-mands ledelse på teatrene og TV-dramatikens forbandelser.

Teateravisen nr. 57: Om bl.a. Roy Hart-systemet (stemmetræning) og festival i Firenze.

Spillerom nr. 2 og 3/87: Om bl.a. festivalen »Gøglerne kommer« i Oslo, og tema om hollandsk teater — samt temanummer om norsk teaterpolitik.

Svarta Sara nr. 5: Om bl.a. musikeren Ale Möller og fremtidsforskeren David Gaunt.

Bixen nr. 5: Om anderledes litteraturundervisning, fremtidsværksteder og Børns Vilkårs kunstmappe.

Unge Pædagoger nr. 5, 6 og 7: Om forsøgs- og udviklingsarbejde i skolerne, ungdomsprojekter og unges kærlighed og seksualitet — og AIDS. Samt et temanummer om erotik mellem lærere og elever.

Teatertidningen nr. 38: **Specialtil-læg om svensk børneteater og børneteaterfestival.** Desuden 10 års jubilæum og skuespilmanuskriptet »Ensam i Stjärnan«.

Abraham 4/87: Temanummer omkring børn og skråkbehov.

Sandwich Man 1/87: Artes populært anlagte skrift med ungdommen som målgruppe. Første nummer har korte indslag om bl.a. Gøglerkolen og det at uddanne sig til skuespiller mm.

Entré nr. 4 og 5/87: **Temanum-mer omkring børneteater!** samt rock og teater, frie teatergrupper mm.

Små Scener

BANDEN
Filosofgangen 19
5000 Odense C
Tlf. 09 13 13 01

Det bedste i denne verden
Banden
Aldersgruppe: Ungdom/voksne
Premiere: 31/12-87 kl. 20.00
Derefter tir., ons., tor., fre. kl. 20.00 i januar og februar.

BÅDTEATRET
Nyhavn 14
1051 København K
Tlf. 01 12 14 60

Surhed smitter
Medv.: Sanne Grangaard & Anette Karlsen
Aldersgruppe: 3-9 år og voksne
Premiere: d. 25. januar
Forestillingen spilles i perioden 25/1 til 18/3 & 11-24/4 1988, man.-fre. kl. 9.30 & 11 samt søn. kl. 13 & 15.

COMEDIEVOGNEN

COMEDIEVOGNEN
Herlev Bygade 30
2730 Herlev
Tlf. 02 84 71 71

Nissen, der ville være berømt
Comedievognen
Aldersgruppe: 5-9 år
Spilletid: 2/12 til 18/12 1987 kl. 9.30 og 11.00

DR. DANTE

DR. DANTE
Frits Hansensvej 23
3450 Allerød
Tlf. 02 27 21 31

The Act
Dr. Dante
Aldersgruppe: 15 år og op
Spillested: Vandværket, Studiestræde, København
Spilletidspunkt: 26/11 til 19/12, tir., fre. og søn. kl. 20, lør. kl. 17.

Liliom
Dr. Dante
Aldersgruppe: 15 år og op
Spillested: På Dr. Dante's adresse
Spilletidspunkt: 3/3 til 26/3 1988 man.-fre. kl. 20, lør. kl. 17.

FILUREN
Vestergade 3
8000 Århus C
Tlf. 06 12 53 66

Karius og Baktus
Filuren i Musikhuset
Aldersgruppe: 4 år og opefter
Spilletidspunkt: nov., dec., jan., feb. man.-fr. kl. 15.30 og 17.30, lør. kl. 13.00 og 15.30

fiolteatret

FIOLTEATRET
Halmtorvet 9
1700 Kbh. V
Tlf. 01 24 00 77

Forestillingen om Gud
af Göran Tunström
Aldersgruppe: fra 12 år
Premiere: 28/11 1987
Spilletidspunkt: man.-fre. kl. 20, lør. kl. 17

ISHØJ TEATER
Brentedalen 8, Tranegilde
2536 Ishøj
Tlf. 02 73 60 98 kl. 9-15

Skovnissen
Ishøj Teater
Aldersgruppe: 3-9 årige
Spilletidspunkt: November, december, januar dgl. 9.30 og 11.15

Jungleturen
Ishøj Teater
Aldersgruppe: 3-10 årige
Premiere: 16/2 1988
Spilletidspunkter: Februar, marts, april dgl. kl. 9.30 og 11.15

JOMFRU ANE TEATRET
Jomfru Ane Gade 14
9000 Aalborg
Tlf. 08 13 60 44

Hvorfor hænger anden med næbbet?
Rimfaxe Teater
Aldersgruppe: 4-10 årige
Spilletidspunkt: 7.-18. december, mandag-fredag hver dag 9.30 og 11.30

Projekt Opgang
Jomfru Ane Teatret
Aldersgruppe: Unge/voksne
Spilletidspunkt: 15.-22. december, hver aften kl. 20

I pose og søk
Jomfru Ane Teatret produceret i samarbejde med Teatret La Luna
Aldersgruppe: Unge/voksne
Spilletidspunkt: 19.-30. januar, tirsdag-fredag kl. 20 og lørdag kl. 16

Shivaree
af William Mastrosimone
Jomfru Ane Teatret
Aldersgruppe: Unge/voksne

Spilletidspunkt: 26/2 til 2/4 1988, tirsdag-fredag kl. 20, lørdage kl. 16

Når man snakker om solen
Teatergruppen Vestenvinden
Aldersgruppe: 4-10 år
Spilletidspunkt: 14.-25. marts, mandag-fredag hver dag kl. 9.30 og 11.30

Københavnseren
NØRREBROGADE 37 · 01 39 92 95

KØBENHAVNEREN
Nørrebrogade 37
2200 København N
Tlf. 01 39 92 95

Årets Julestjerne
Københavns Egnsteater
Aldersgruppe: 7 år og opefter
Spilletidspunkt: 1. til 20. december tirs. til fre. kl. 20, lør. og søn. kl. 16

DET LILLE TEATER
Lavendelstræde 7
København
Tlf. 01 12 27 13

Under vandet er månen blå
Teatret Månegøgl
Aldersgruppe: 1½-4 år
Spilletidspunkt: 2.-22. dec. og 5.-24. jan. incl., dgl. kl. 9.15 og 10.30, sø. 13.30 og 15, lørdag lukket.

Et rigtigt eventyr
med Torkild Lindebjerg, Ole Hinsch og Bodil Lassen
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilletidspunkt: 8. febr. til 30. april 1988 incl. Dgl. kl. 9.30 og 11.00, søn. kl. 13.30 og 15, lørdag lukket

teatergruppen

MØLLEN

TEATERGRUPPEN MØLLEN
Møllepladsen 4
6100 Haderslev
Tlf. 04 52 66 79 kl. 11-15

Rejsen til far
Verdens Lilleste Cirkus Variété Theater
Aldersgruppe: 5-8 årige
Spilletidspunkt: Lørdag d. 16/1 kl. 10 og 13

Blomster til Algernon
Møllen
Aldersgruppe: Voksenforestilling
Spilletidspunkt: 19-20/1 kl. 20.00 og 26-27/1 kl. 20.00

Ved siden af
Teaterravnen
Aldersgruppe: 3-7 årige
Spilletidspunkt: Lørdag d. 13/2 kl. 10 og 13

Hamlet ene mand
Vandrefalken
Aldersgruppe: Voksenforestilling
Spilletidspunkt: 25/2 kl. 20.00, 26/2 kl. 20.00

Morgenbordet
Teatergruppen Møllen
Aldersgruppe: 3-8 årige
Spilletidspunkt: Lørdag d. 12/3 kl. 10 og 13

RIDDERSALEN
Jytte Abildstrøms Teater

RIDDERSALEN
Allégade 7-9
2000 Frederiksberg
Tlf. 01 34 37 04

Pjaltehætte
Jytte Abildstrøms Teater
Aldersgruppe: 6-14 årige og voksne
Spilletidspunkt: 28/11-20/12 1987, tir.-tor. kl. 19.30, fre. kl. 12 & 18.30, lør.-søn. kl. 14 & 16
Alle ARTE-ordninger gælder

Børneteateret SKÆGSPIRE
Vestergade 68
5000 Odense C
Tlf. 09 11 31 06

Tankespind
Skægspire
Aldersgruppe: 3-6 år
Spilletidspunkt: 13/1 til 26/2 1988. Kl. 9.30 og 11.00

Den lille have
Skægspire
Aldersgruppe: 1½-4 år
Spilletidspunkt: fra d. 2/3 til 26/3 1988. Kl. 9.30 og 11.00

SVALEGANGEN

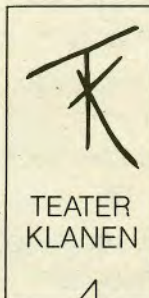
SVALEGANGEN
Rosenkrantzgade 21
8000 Århus C
Tlf. 06 19 19 44 - billet-tlf. 06 13 88 66

Road
af Jim Cartwright
Svalegangen
Spilletidspunkt: 30. jan. til 19. mar. 1988
Totalteter om samfundets vrangside.

TAASTRUP TEATER

TAASTRUP TEATER
Tåstrupgårdsvej 3
2630 Tåstrup
Tlf. 02 52 14 30

Nisse søges
Medvirkende: Kristian Svendsen, Nan-na Møller, Peter Østed
Aldersgruppe: 3-10 år og familie
Spilletidspunkt: 17/11-19/12 1987

TEATERKLANEN
Blegdamsvej 24 o.g.
2200 København N
Tlf. 01 37 43 83 kl. 16-21

Mandragora
Teaterklanen
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Spilletidspunkt: 3/11-19/12 1987 kl. 19.00

Lér Lér
Teaterklanen
Aldersgruppe: 1-4 år
Premiere: 6/2 1988
Spilles stationært efter aftale

Tvillingerne
Teaterklanen
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Premiere: ca. 15/2 1988

Briller og bøgetræer
Teaterklanen
Aldersgruppe: 3-10 år
Premiere: ca. 15/2 1988
Spilles stationært efter aftale

UPPERCUT DANSETEATER

UPPERCUT DANSETEATER
Øverødvej 47 A
2840 Holte
Tlf. 02 42 22 40

Da Vinci og andre danse
Uppercut Dansteater
Spilletidspunkt: d. 2., 3., 9., 10., 16., 17., 23. og 24. januar 1988 kl. 15.15
Spillested: Ny Carlsberg Glyptotek

Zangenbergs Teater

ZANGENBERGS TEATER
Bernstorffsgade 7, Tivoli
1577 Kbh. V
Tlf. 01 14 50 05 kl. 10-12

Dummepeters jul
Zangenbergs Teater
Aldersgruppe: 3 år og op
Spilletidspunkt: man. kl. 10.00, tir., ons., fre. kl. 10.00 og 11.30, tors. 10.00 og 15.00, lør. kl. 13.00

Dead-line for indsendelse af skemaer med oplysninger om, hvad der foregår på de små, stationære scener er **d. 20. januar**, hvis oplysningerne skal med i Børneteateravisen nr. 62.

Børneteaterplakater til salg

Børneteaterplakater til udsmykning
Børneteaterplakater som gave
Børneteaterplakater som reklame for børneteater

Børneteatersammenslutningen sælger plakater fra børneteaternes forestillinger. Pengene går til arbejdet med at gøre børneteatrene stærkere og bedre. Hvis en eller flere af plakaterne i tilbuddet bliver udsolgt, finder vi andre i stedet.

10 plakater sælges for kr. 82,- incl. forsendelse.
Send beløbet pr. check eller indsæt det på giro 6 61 81 38 til Børneteateravisen, Frederiksborggade 20, 3., 1360 København K.

Plakaterne bliver sendt i et paprør. Vi håber, de når hele frem. I modsat fald, ring 01 15 69 00.

Klip kuponen ud og send den allerede i dag!

Plakattilbuddet:

SKÆGSPIRE: »Mennesket og erobreren«

— flerfarvet, 34×50 cm

BØRNETEATERFESTIVALPLAKATEN TÅRNBY 1986

— flerfarvet, 60,9×85 cm

KASKADETEATRET: »Sommerfugle i hovedet«

— flerfarvet, 59,3×83,7 cm

SKIFTEHOLDET: »Tundra« — flerfarvet, 30,6×60,8 cm

ARTIBUS: »Dragen« — flerfarvet, 41,7×59,4 cm

SKIFTEHOLDET: »Kærlighed« — flerfarvet, 41,7×59,4 cm

TEAM TEATRET: »Din for evigt, Johnny«

— sort/hvid/bronce, 42×59,4 cm

HVIDOVRE BØRNETEATER: »Vølvens spådom«

— flerfarvet, 40×59,8 cm

VESTVOLDEN: »Hvor går stregen« — sort/hvid, 35×55 cm

GADESJAKKET: »For enden af regnbuen«

— sort/hvid/orange, 38,2×61,5 cm

BREV

Hermed bestiller jeg:

— sæt plakater à kr. 82,-

☐ Pengene er sendt pr. check

☐ Pengene er indsat på:

Giro nr. 6 61 81 38

Børneteateravisen

Frederiksborggade 20, 3.

1360 København K

OBS: Plakaterne sendes først, når pengene er indgået på giro.

Frankeres
som
brevkort

Send plakaterne til:

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

Børneteateravisen
Frederiksborggade 20, 3.
DK-1360 København K